

Onderzoek financiële geletterdheid

Jongeren afgezet tegen het Nederlandse publiek

Februari 2023

Inhoudsopgave

Achtergrond en doelstelling	3
Methode en opzet	4
Leeswijzer	5
Samenvatting	6
Resultaten	
Financiële geletterdheid	9
Dagelijkse geldzaken	16
Financiële lange termijn	21
Financiële tegenslagen	26
Rondkomen en bijkomende problemen	29
Leren omgaan met geld	34
Impulsaankopen	38
Online geldzaken	41
Bijlage	46

Achtergrond

Het meten van financiële geletterdheid in internationaal verband

- Financiële geletterdheid bestaat uit een combinatie van financieel bewustzijn, kennis, vaardigheden, attitudes en gedragingen die nodig zijn om gezonde financiële beslissingen te nemen en uiteindelijk individueel financieel welzijn te bereiken. Oftewel financiële geletterdheid helpt je onder meer om goede beslissingen te nemen met je geld, schulden te voorkomen en meer geld te sparen. Financiële geletterdheid is belangrijk in elke levensfase, ongeacht je leeftijd.
- De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is in 2009 begonnen met de ontwikkeling van een toolkit voor het meten van financiële geletterdheid via een speciale werkgroep en op basis van een werkdocument.
- Deze toolkit zorgt voor een gezamenlijke terminologie voor het meten van financiële geletterdheid. Nederland heeft in 2016* voor het laatst aan dit onderzoek meegedaan. Door in ieder land exact dezelfde vragenlijst af te nemen kan worden vergeleken hoe het is gesteld met de financiële geletterdheid van de volwassenen in verschillende landen.
- Wijzer in geldzaken was, als lid van de OESO, verantwoordelijk voor de dataverzameling in Nederland. Ze heeft onderzoeksbureau Motivaction de opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren onder een representatieve steekproef van Nederlanders. Het totale rapport, waarin de resultaten van alle deelnemende landen met elkaar worden vergeleken, zal pas later dit jaar worden gepubliceerd op de website van de OESO.

Bevindingen over financiële geletterdheid in Nederland

- In het rapport dat voor u ligt zijn alvast de bevindingen over de Nederlandse situatie beschreven. Bij die beschrijving is deels geput uit de vragen die ook in andere landen worden gesteld, maar in dit rapport wordt ook aandacht besteed aan aanvullende vragen die alleen aan Nederlandse respondenten zijn gesteld. We hebben onder andere vragen gesteld over impulsaankopen, omdat dit vragen zijn die voor Wijzer in geldzaken relevant zijn.
- Ook hebben we ervoor gekozen om de groep jongeren te boosten, zodat we de resultaten van jongeren kunnen afzetten tegen het Nederlandse publiek.

*Aan het onderzoek in 2016 hebben bijvoorbeeld 16 verschillende landen deelgenomen.

Methode en opzet

Kwantitatief onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een kwantitatief online onderzoek.

Doelgroep

Het onderzoek is uitgevoerd onder een voor Nederland representatieve steekproef. Om deze representatieve steekproef te bereiken zijn leden uit het panel van Motivaction – Stempunt – uitgenodigd om mee te doen aan dit onderzoek. Om betere uitspraken over Nederlandse jongeren (18 t/m 25 jaar) te kunnen doen, zijn er extra jongeren uitgenodigd om minimaal 500 respondenten uit deze doelgroep te bereiken.

Vragenlijst

De vragenlijst is ontwikkeld door de OESO. Motivaction heeft de vragenlijst vertaald naar het Nederlands. De vragenlijst bestond uit circa 40 vragen en had een gemiddelde invultijd van 16 minuten.

Dataverzameling en veldwerkperiode

Het veldwerk is verzorgd door Motivaction. Het veldwerk vond plaats van 21 november t/m 5 december 2022. Respondenten zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek per e-mail met daarin een link naar de online vragenlijst.

Methode

Kwantitatief
online vragenlijst

Veldwerkperiode

21 november t/m 5 december
2022

Vragenlijst

Circa 40 vragen,
Gemiddelde invultijd: 16
minuten

Doelgroep

Nederlanders 18 t/m 100 jaar
&
Jongeren 18 t/m 25 jaar

Steekproef

Nederlanders 18 t/m 100 jaar (n=1.050)
&
Jongeren 18 t/m 25 jaar (n=500)

Leeswijzer

In de rapportage worden de resultaten op NL-representatief niveau en op jongeren niveau weergegeven. Indien significant en relevant, worden de verschillen tussen diverse subgroepen benoemd.

Deze subgroepen zijn:

- **Leeftijd***
 - NLrep (Steekproef representatief voor Nederland): 18 t/m 100 jaar (n=1.050)
 - Jongeren (Steekproef representatief voor jongeren in Nederland): 18 t/m 25 jaar (n=500)
- **Financiële geletterdheid**
 - Laag: financiële geletterdheidscore van 10 of lager (n=257)
 - Midden: financiële geletterdheidscore tussen 10 en 15 (n=556)
 - Hoog: financiële geletterdheidscore van 16 of hoger (n=258)
- **Geslacht**
 - Man (n=513)
 - Vrouw (n=537)

Beschrijvingen en definities van financiële geletterdheid en diens subcomponenten (financiële kennis, financieel gedrag en financiële houding) komen uit de toolkit van de OESO:

OECD (2022), OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion 2022, www.oecd.org/financial/education/2022-INFE-Toolkit-Measuring-Finlit-Financial-Inclusion.pdf

**In totaal zijn er 500 jongeren voor dit onderzoek uitgenodigd. Een deel van de jongeren (n=133) zit zowel in de NL-representatief doelgroep als de jongeren doelgroep.*

Samenvatting

Samenvatting (1 van 2)

Financiële geletterdheid

Nederlanders zijn gemiddeld genomen financieel geletterd. Financiële geletterdheid is in dit onderzoek gemeten op een schaal van 0 tot 20; Nederlanders scoren gemiddeld een 12,5, dat is een halve punt hoger dan de streefscore van 12. Let wel: dit is gemiddeld en geldt niet voor alle Nederlanders. Ongeveer twee derde van de Nederlanders (65%) bereikt de streefscore van 12, maar dus ongeveer een derde (35%) niet. Nederlandse jongeren doen het iets minder goed, met gemiddeld een 11,6 scoren zij net onder de streefscore van 12. 55% van de Nederlandse jongeren (t/m 25 jaar) kan als financieel geletterd worden beschouwd, omdat zij de gestelde streefscore hebben bereikt. 45% van de jongeren is niet financieel geletterd.

Dagelijkse geldzaken

Bijna één op de vijf (19%) Nederlanders is niet tevreden met hun eigen financiële situatie. Bij jongeren is dit vaker het geval, 23% is niet tevreden met hun eigen financiële situatie. Naar eigen zeggen houden ongeveer vier op de vijf (81%) Nederlanders hun financiën nauwlettend in de gaten. 64% van de jongeren geeft aan dit te doen. Ondanks dat Nederlanders van mening zijn dat ze hun financiën nauwlettend in de gaten houden, sluit hun gedrag hier niet altijd op aan. Er wordt lang niet altijd actie ondernomen om grip te houden op de dagelijkse geldzaken. Ongeveer een derde (32%) van de Nederlanders houdt bijvoorbeeld hun uitgaven niet bij, dit geldt in gelijke mate voor jongeren.

Financiële lange termijn

Nederlanders zijn gemiddeld genomen financieel niet alleen gericht op het hier en nu, de helft (50%) streeft naar eigen zeggen financiële langetermijndoelen na. Hierin zien we geen verschil met jongeren, waarvan ook de helft (50%) naar eigen zeggen financiële langetermijndoelen nastreeft. Met het oog op de lange termijn vindt 14% van de Nederlanders hun geldsituatie uitzichtloos. Zij geven aan het gevoel te hebben dat zij nooit de dingen zullen hebben die ze eigenlijk willen. Onder de jongeren komt dit gevoel vaker voor. Ruim een op de vijf (22%) jongeren vindt hun eigen geldsituatie uitzichtloos.

Financiële tegenslagen

Nederlanders lijken over het algemeen goed voorbereid op financiële tegenslagen. Bijna drie kwart (73%) van de Nederlanders zou onverwachte kosten kunnen opvangen. Het overige deel kan dat niet (17%) of weet simpelweg niet of ze dat kunnen (10%). Hierin zien we nauwelijks verschil met jongeren. Het verlies van de belangrijkste inkomstenbron levert meer problemen op. Een derde (33%) van de Nederlanders kan bij verlies van de belangrijkste inkomstenbron minder dan 3 maanden de kosten van het levensonderhoud dekken. Bij jongeren is dit zelfs bijna de helft (47%).

Samenvatting (2 van 2)

Omgaan met problemen en rondkomen

Bijna een kwart (23%) van de Nederlanders komt financieel maar net rond. Onder jongeren is dit 27%. Ongeveer een op de vijf (22%) geeft aan in de afgelopen 12 maanden hun kosten voor levensonderhoud niet volledig hebben te kunnen dekken. Ook dit is onderen jongeren vaker het geval, drie op tien (30%) jongeren konden hun kosten voor levensonderhoud niet volledig dekken in de afgelopen 12 maanden.

Leren omgaan met geld

Een ruime meerderheid (88%) van de Nederlanders vindt het belangrijk dat er op school aandacht wordt besteed aan het leren omgaan met geld. Iets meer dan de helft (56%) van de Nederlanders heeft op school les gehad over het omgaan met geld. Ongeveer drie kwart (73%) van de Nederlanders geeft aan thuis geleerd te hebben hoe om te gaan met geld. 13% van de Nederlanders leert echter niet actief (niet op school én niet thuis) om te gaan met geld. In dit onderzoek zien we hiervan geen effect. Dat komt doordat het erg samenhangt met leeftijd. Jongeren hebben vaker op school les gehad, maar zij hebben nog minder ervaring in het omgaan met geld.

Impulsaankopen

Nederlanders zijn naar eigen zeggen niet impulsief met aankopen; 11% koopt meteen als ze iets zien wat ze willen hebben, 15% vindt het lastig om zichzelf tegen te houden om dingen die zij mooi vinden direct te kopen. Ook jongeren zijn naar eigen zeggen niet impulsief, maar blijken impulsiever dan de gemiddelde Nederlander. Van de jongeren koopt 22% meteen de dingen die ze willen hebben en vindt bijna een derde (30%) het lastig om zichzelf tegen te houden om dingen die zij mooi vinden direct te kopen. Jongeren blijken dan ook vaker spijt te hebben van uitgaven dan de gemiddelde Nederlander.

Online geldzaken

Jongeren maken vaker gebruik van digitale diensten voor geldzaken dan de gemiddelde Nederlander (online spullen kopen, online bankieren, betalen via de smartphone). Jongeren gaan gemiddeld genomen zorgvuldig om met hun digitale veiligheid. De meerderheid (60%) van de jongeren deelt bijvoorbeeld nooit online publiekelijk informatie over hun persoonlijke financiën. Jongeren zijn wel onzorgvuldiger dan de gemiddelde Nederlander, waarvan 86% nooit online publiekelijk informatie over hun persoonlijke financiën deelt. Ondanks dat jongeren onzorgvuldiger blijken dan de gemiddelde Nederlander, ervaren ze weinig problemen met online veiligheid. Ruim drie kwart (76%) heeft in de afgelopen twee jaar geen problemen ervaren.

 Wijzer in geldzaken

Financiële geletterdheid: Kennis, gedrag en houding

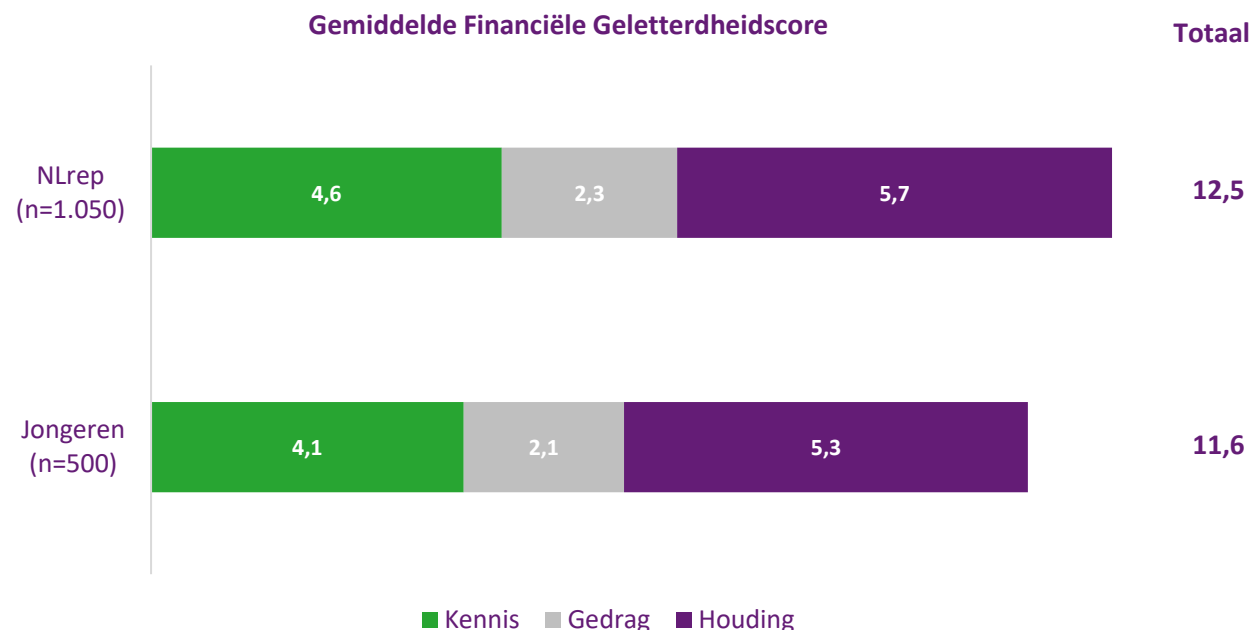
Nederlandse jongeren zijn financieel minder geletterd dan de gemiddelde Nederlander

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) definieert financiële geletterdheid als een combinatie van financieel besef, - gedrag, financiële kennis, - vaardigheden, en –houding die nodig zijn om gezonde financiële beslissingen te nemen om uiteindelijk individueel financieel welzijn te bereiken.

De financiële geletterdheidsscore loopt van 0 tot 20 en wordt berekend aan de hand van 7 vragen over financieel gedrag (zoals budgetteren en het plannen van financiën), 8 vragen over de houding t.o.v. financiën en 3 vragen over kennis over financiën. Mensen die een score van 12 of hoger halen hebben de streefscore* behaald die in dit onderzoek wordt gehanteerd.

65% van de Nederlanders scoort 12 punten of meer en worden volgens de standaarden die in dit onderzoek worden gehanteerd beschouwd als financieel geletterd. Op een schaal van 0 tot 20 scoren Nederlanders gemiddeld een 12,5. De Nederlandse jongeren (t/m 25 jaar) doen het iets minder goed, zij scoren net onder de streefscore van 12 met gemiddeld 11,6. Echter kan de meerderheid van de Nederlandse jongeren (t/m 25 jaar) volgens de standaarden van dit onderzoek wel als financieel geletterd beschouwd worden. Meer dan de helft (55%) van de jongeren scoort boven de streefscore van 12.

[Klik hier](#) voor de bijlagen waarin de vragen die gebruikt zijn voor het berekenen van de financiële geletterdheidsscore zijn te vinden

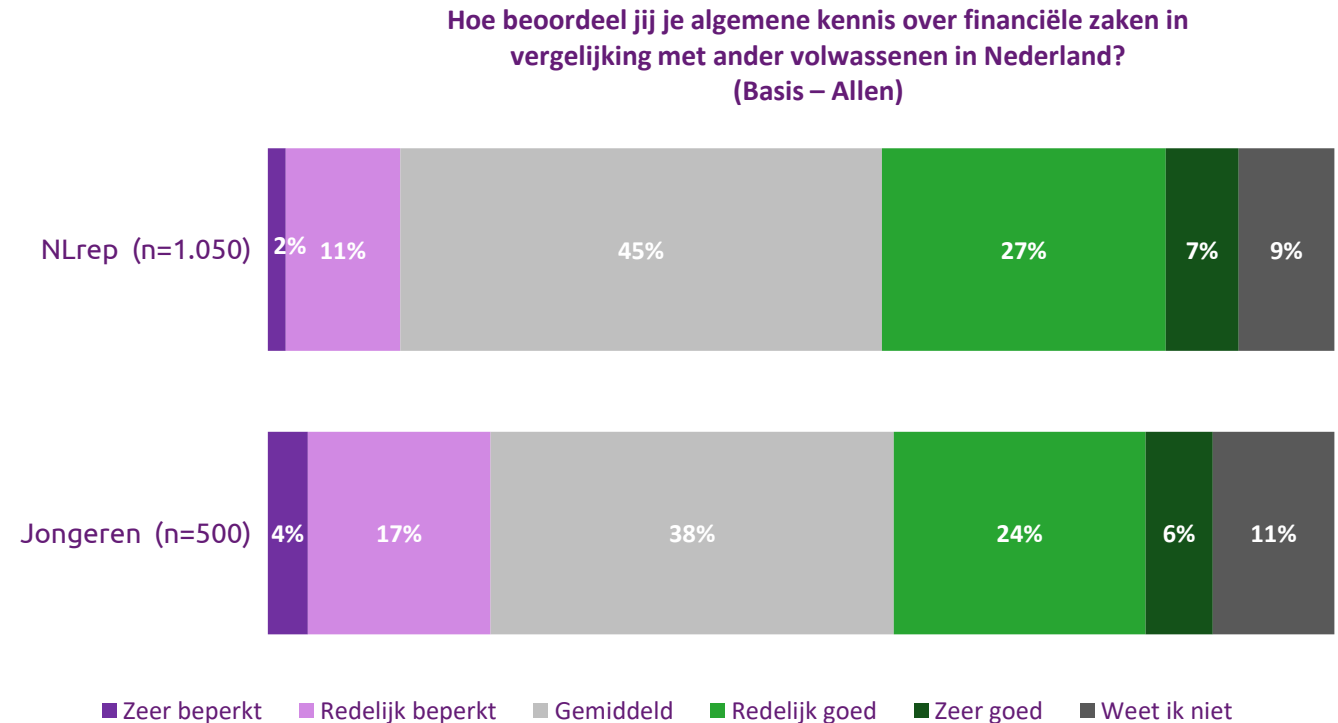

*De streefscore is bedoeld om makkelijker vergelijkingen te kunnen maken tussen subgroepen of landen die deelnemen aan het internationale onderzoek dat wordt gecoördineerd door de OESO. De score is geen absolute grens, ook als iemand onder de streefscore scoort kunnen zij financieel onderlegd zijn

Jongeren vaker onzeker over eigen algemene kennis van financiële zaken dan de gemiddelde Nederlander

Een derde (34%) van de Nederlanders denkt (zeer) goede algemene kennis over financiële zaken te hebben in vergelijking met andere volwassenen in Nederland.

Jongeren zijn vaker onzeker over hun eigen algemene kennis ten aanzien van financiële zaken. Zij geven vaker (21% vs. 13% gemiddeld) aan dat hun algemene kennis in vergelijking met andere volwassen (zeer) beperkt is.

Drie op de vijf Nederlanders beschouwd als financieel onderlegd; jongeren minder vaak beschouwd als financieel onderlegd

Financiële kennis helpt mensen om goede, weloverwogen keuzes te maken over financiële producten en diensten.

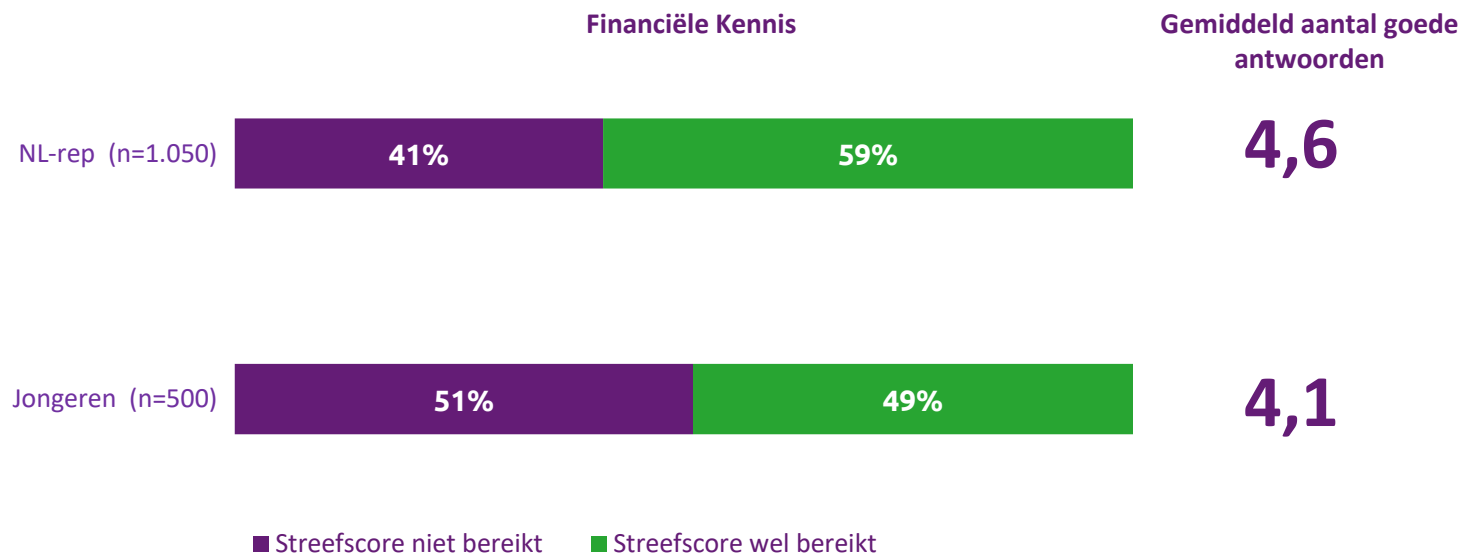
De (objectieve) financiële kennis score loopt van 0 tot 7 en wordt berekend aan de hand van het totale aantal goede antwoorden op 7 vragen. Mensen met 5 of meer goede antwoorden hebben de streefscore* behaald die in dit onderzoek wordt gehanteerd.

Gemiddeld scoren Nederlanders 4,6 goede antwoorden, vlak onder de streefscore van 5. Echter, meer dan de helft van de Nederlanders (59%) haalt een score van 5 of hoger en wordt daarmee als financieel onderlegd beschouwd.

Jongeren scoren gemiddeld lager (4,1) dan de gemiddelde Nederlander. Iets meer dan de helft (51%) van de jongeren scoort lager dan een 5 en wordt niet als financieel onderlegd beschouwd.

Overige verschillen (niet in figuur):

Mannen geven gemiddeld meer goede antwoorden (4,9) dan vrouwen (4,3). Ongeveer twee derde van de mannen (64%) halen een score van 5 of hoger t.o.v. 54% van de vrouwen.

*De streefscore is bedoeld om makkelijker vergelijkingen te kunnen maken tussen subgroepen of landen die deelnemen aan het internationale onderzoek dat wordt gecoördineerd door de OESO. De score is geen absolute grens, ook als iemand onder de streefscore scoort kunnen zij financieel onderlegd zijn

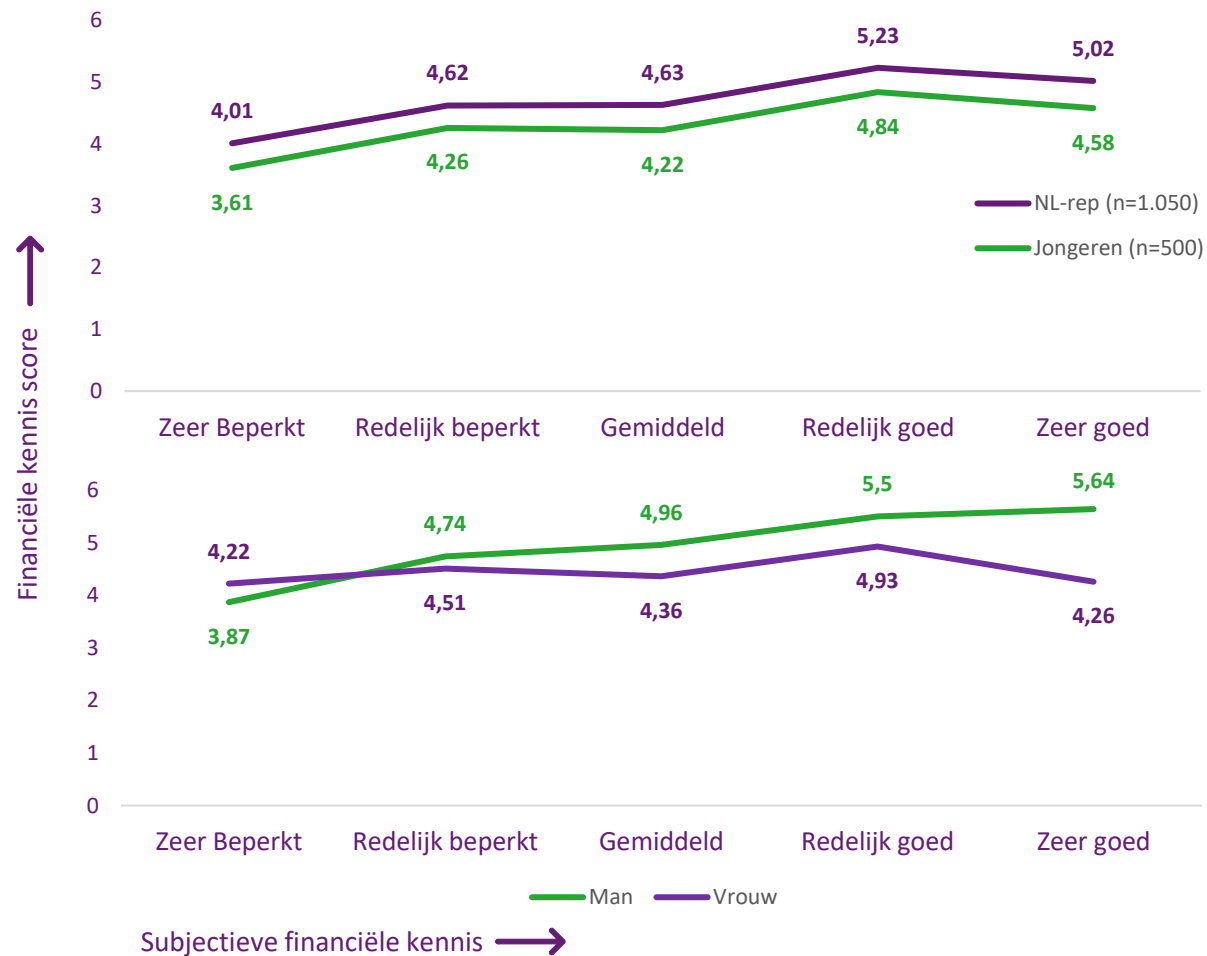
[Klik hier](#) voor de resultaten van de vragen die gebruikt zijn voor het berekenen van de financiële kennis score

Nederlanders schatten eigen financiële kennis redelijk nauwkeurig in

Nederlanders kunnen hun eigen algemene kennis over financiële zaken goed inschatten.

Over het algemeen is er een samenhang tussen de eigen inschatting van financiële kennis en de objectieve kennisscore. De samenhang vertoont een knik bij de mensen die het meeste vertrouwen in hun eigen kennis hebben, zij blijken objectief gezien niet de meeste goede antwoorden te geven. Dit effect is met name bij vrouwen goed terug te zien.

De eigen inschatting van jongeren ligt gelijk aan het gemiddelde van Nederland, maar objectief gezien hebben jongeren een lagere kennis-score.

Twee op de vijf Nederlanders vertonen niet altijd optimaal financieel gedrag; Bij jongeren ligt dit nog hoger

Het financiële gedrag van mensen heeft een grote invloed op hun uiteindelijke financiële welzijn. Bepaald gedrag (zoals niet sparen, uitstellen van het betalen van rekeningen en financiële uitgaven niet plannen) kan negatieve gevolgen hebben voor iemands financiële welzijn.

De financiële gedragsscore loopt van 0 tot 9 en wordt berekend aan de hand van het totale aantal 'financieel verstandig gedrag' keuzes op 8 vragen. Mensen die 6 of meer punten behalen door financieel verstandig te antwoorden hebben de streefscore* behaald die in dit onderzoek wordt gehanteerd.

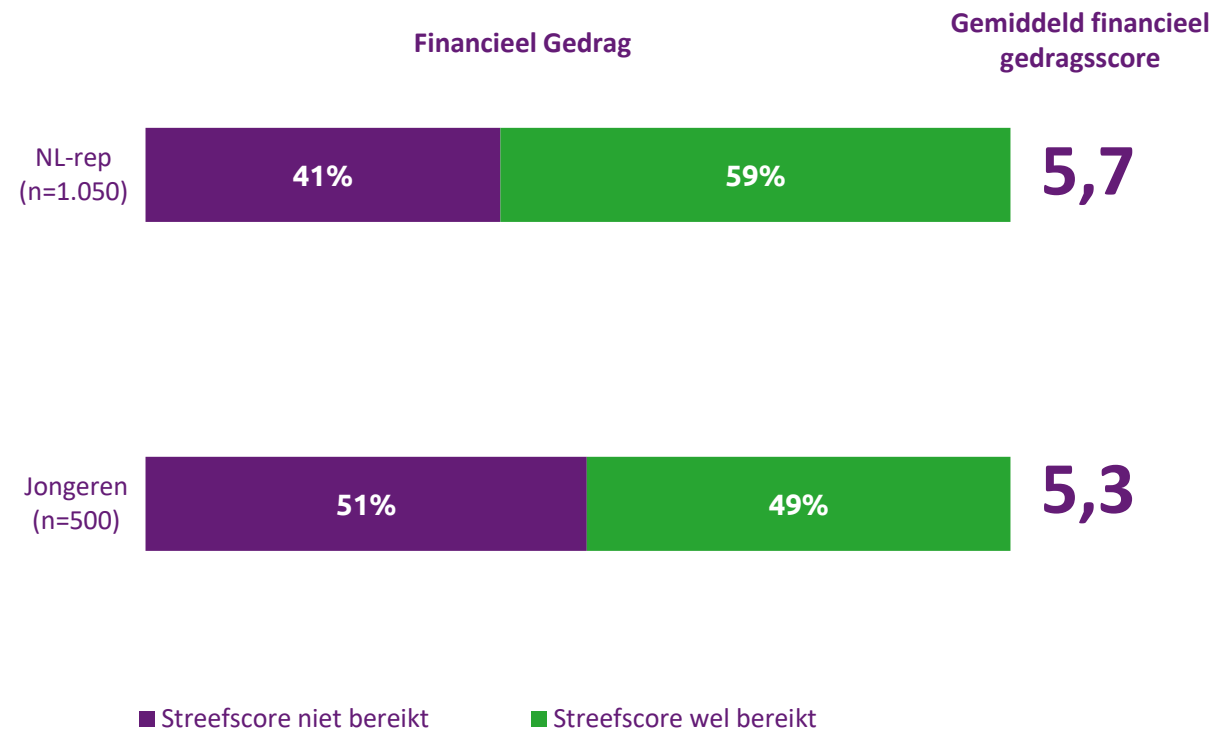
Gemiddeld scoren Nederlanders een 5,7; Vlak onder de streefscore van 6. Twee op de vijf Nederlanders scoren lager dan de streefscore 6 en vertonen niet altijd optimaal financieel gedrag volgens de standaarden die in dit onderzoek worden gehanteerd

Jongeren scoren gemiddeld lager (5,3) dan de gemiddelde Nederlander. Iets meer dan de helft (51%) van de jongeren scoort lager dan de streefscore 6 en vertoont niet altijd optimaal financieel gedrag.

Overige verschillen (niet in figuur):

Mannen scoren gemiddeld lager (5,6) dan vrouwen (5,8). 43% van de mannen scoort lager dan de streefscore 6 t.o.v. 49% van de vrouwen

[Klik hier](#) voor de resultaten van de vragen die gebruikt zijn voor het berekenen van de financiële gedragsscore

*De streefscore is bedoeld om makkelijker vergelijkingen te kunnen maken tussen subgroepen of landen die deelnemen aan het internationale onderzoek dat wordt gecoördineerd door de OESO. De score is geen absolute grens, ook als iemand onder de streefscore scoort kunnen zij financieel onderlegd zijn

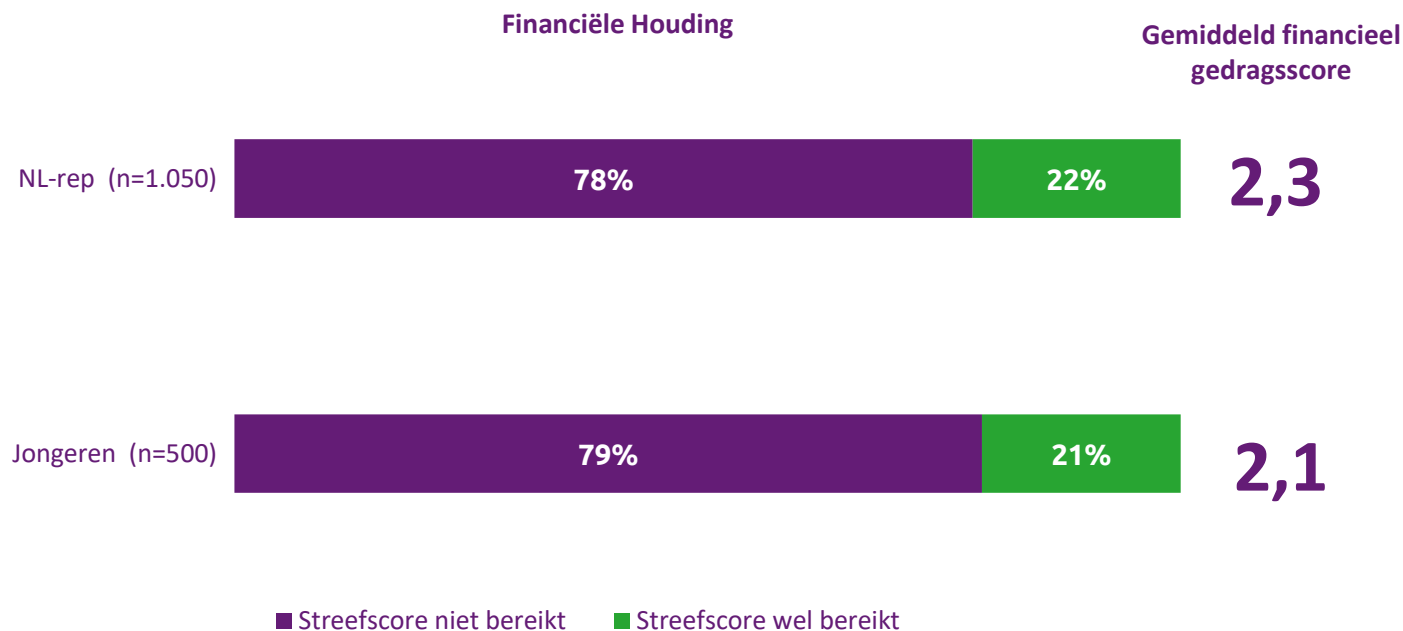
Een op de vijf Nederlanders heeft een gezonde financiële houding

Naast goede financiële kennis en verstandig financieel gedrag, heeft ook de financiële houding van mensen invloed op hun uiteindelijke financiële welzijn. Iemands financiële houding bepaalt in zekere mate of de financiële kennis wordt toegepast en tot uiting komt in het financiële gedrag.

De financiële houdingsscore loopt van 0 tot 4 en wordt berekend aan de hand van het totale aantal 'financieel gezonde houding' keuzes voor 3 stellingen. Er wordt in dit onderzoek een streefscore* van 3 gehanteerd. Mensen die 3 of meer punten behalen door 'financieel gezond' te antwoorden hebben de streefscore behaald die in dit onderzoek wordt gehanteerd.

Gemiddeld scoren Nederlanders een 2,3. Slechts één op de vijf Nederlanders (22%) haalt een score van 3 of hoger en heeft een gezonde financiële houding volgens de standaarden die in dit onderzoek worden gehanteerd.

Relatief gezien scoren evenveel jongeren (21% vs. 22% gemiddeld) als Nederlanders boven de streefscore. Jongeren scoren echter wel gemiddeld lager (2,1) dan de gemiddelde Nederlander.

[Klik hier](#) voor de resultaten van de vragen die gebruikt zijn voor het berekenen van de financiële gedragsscore

*De streefscore is bedoeld om makkelijker vergelijkingen te kunnen maken tussen subgroepen of landen die deelnemen aan het internationale onderzoek dat wordt gecoördineerd door de OESO. De score is geen absolute grens, ook als iemand onder de streefscore scoort kunnen zij financieel onderlegd zijn

Dagelijkse geldzaken

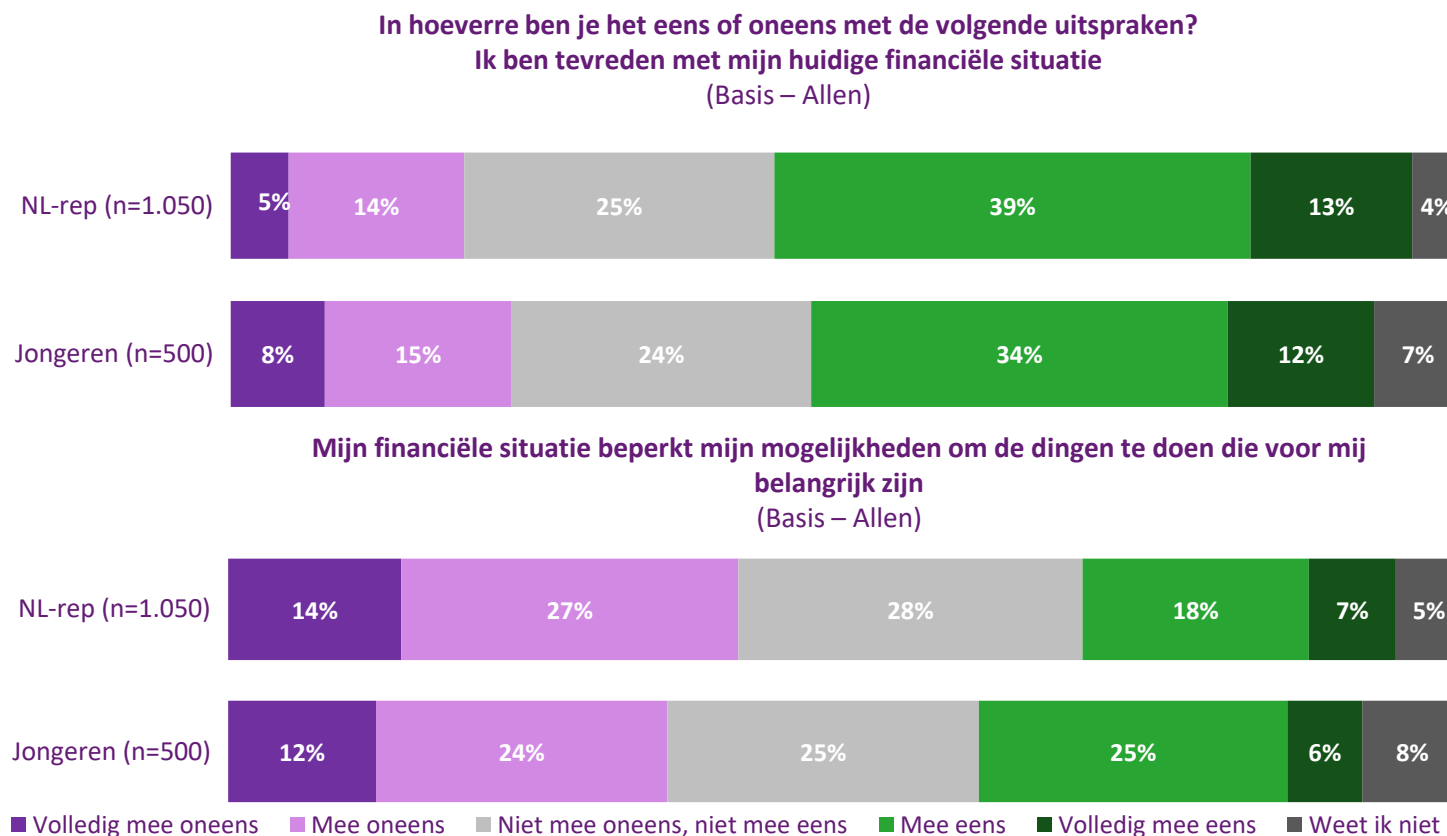
Een op de vijf Nederlanders ontevreden over financiële situatie; Jongeren vaker ontevreden

Bijna één op de vijf (19%) Nederlanders is niet tevreden met de eigen financiële situatie.

Jongeren zijn vaker (23%) ontevreden met hun financiële situatie. Een mogelijke oorzaak hiervoor lijkt te zijn dat jongeren zich vaker beperkt (31%) voelen om de dingen die zij belangrijk vinden te doen dan de gemiddelde Nederlander (25%).

Overige verschillen (niet in figuur):

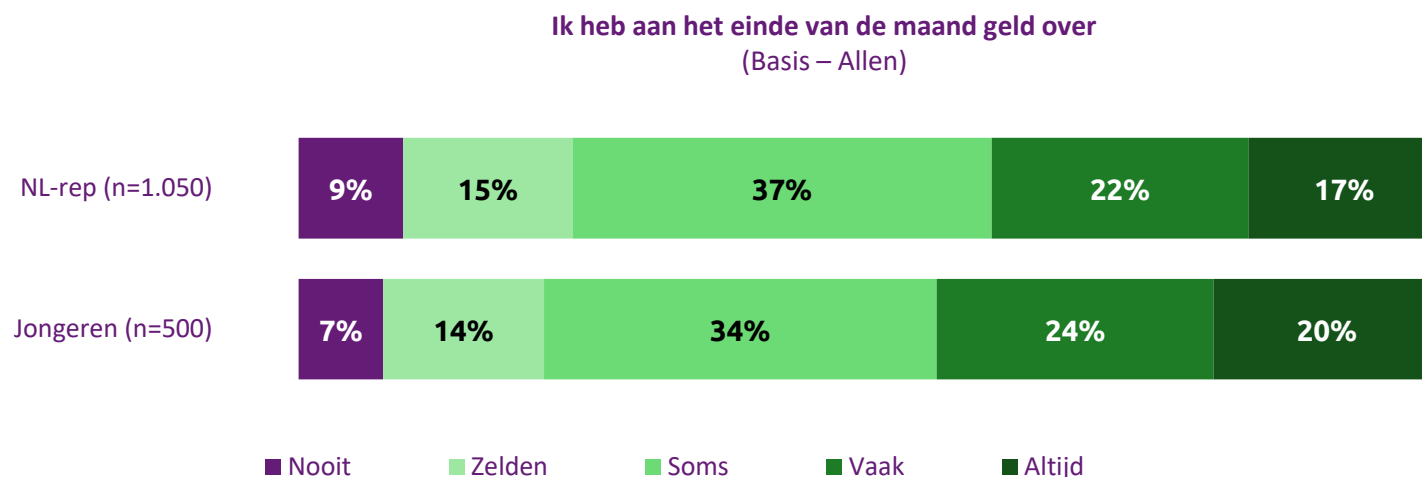
Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid geven vaker aan tevreden te zijn over hun financiële situatie (61% vs. 52% gemiddeld).

Jongeren houden ondanks minder tevredenheid over hun geldzaken even vaak geld over aan het einde van de maand

Ondanks dat jongeren zich vaker beperkt voelen om de dingen te doen die zij belangrijk vinden en minder vaak tevreden zijn met hun financiële situatie dan de gemiddelde Nederlander houden zij even vaak geld over aan het einde van de maand*.

Overige verschillen (niet in figuur): Nederlanders met een hoge financiële geletterdheidscore geven vaker (58% vs. 39% gemiddeld) aan geld over te hebben aan het einde van de maand. Nederlanders met een lage financiële geletterdheid geven minder vaak (18% vs. 39% gemiddeld) aan geld over te hebben aan het einde van de maand.

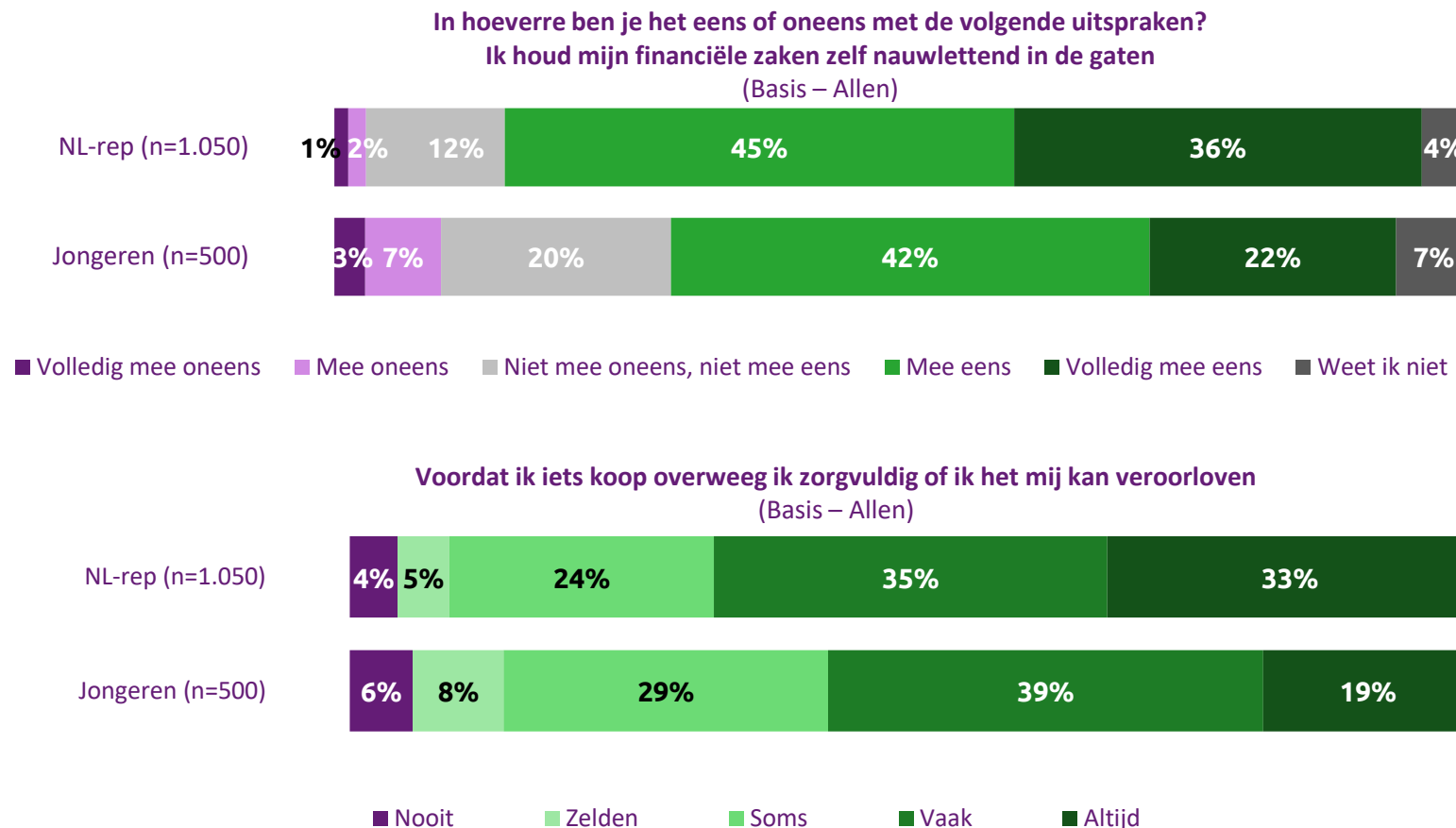
*NB: Deze percentages lijken van elkaar te verschillen, maar dit verschil is niet significant

Nederlanders houden naar eigen zeggen hun financiën nauwlettend in de gaten...

Vier op de vijf Nederlanders (81%) geeft aan diens financiën nauwlettend in de gaten te houden.

Jongeren geven minder vaak (64% vs. 81% gemiddeld) aan hun financiën nauwlettend in de gaten te houden.

Overige verschillen (niet in figuur):
Vrouwen houden hun financiën vaker nauwlettend in de gaten dan mannen (85% vs. 77%).

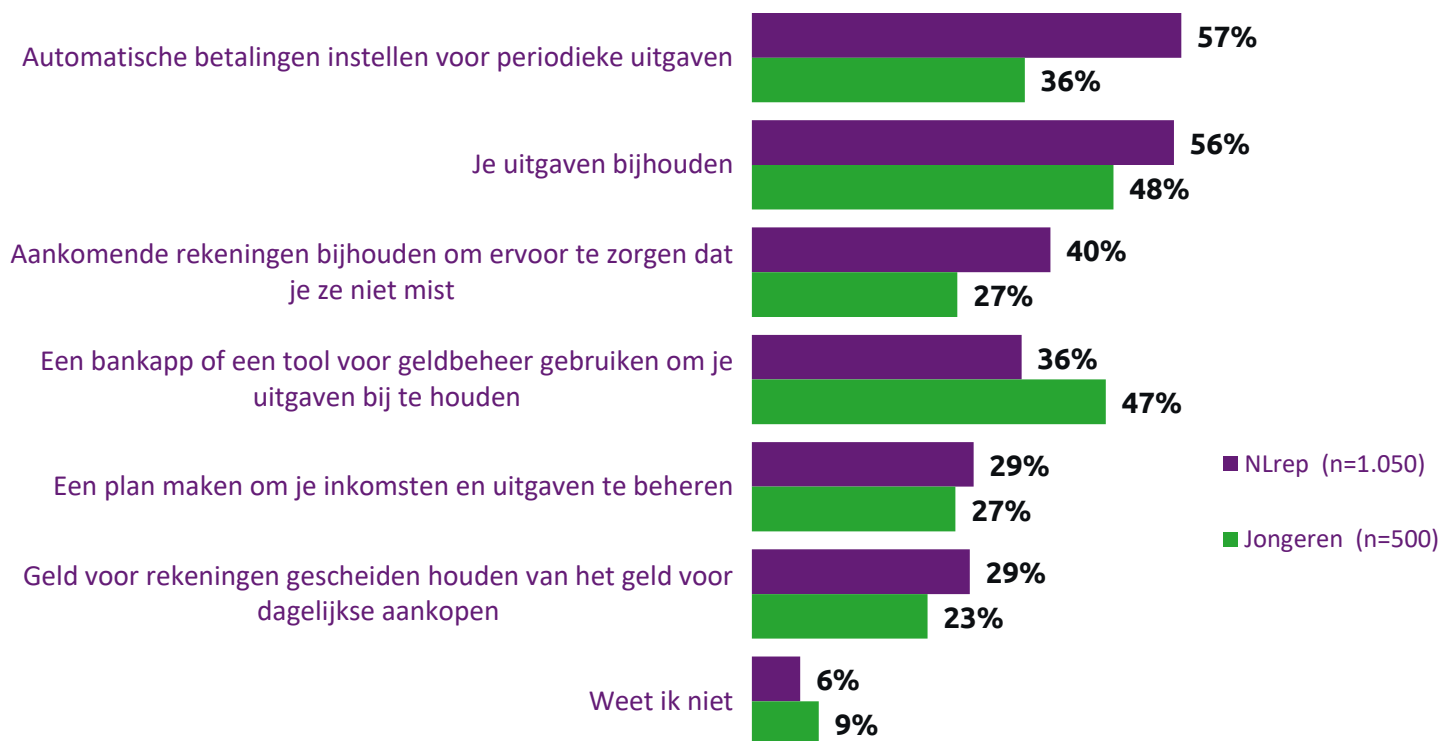
...Echter vertonen Nederlanders niet altijd het gedrag dat nodig is om goed grip te houden op de dagelijkse geldzaken

Hoewel op de vorige pagina is te lezen dat Nederlanders van mening zijn dat ze hun financiën nauwlettend in de gaten houden, sluit hun gedrag hier niet altijd op aan. Er wordt lang niet altijd actie ondernomen om grip te houden op de dagelijkse geldzaken

Uit onze analyse blijkt dat Nederlanders gemiddeld 2,5 van de 6 voorgelegde acties ondernemen. Verder blijkt dat 68% hun uitgaven bijhoudt, zelf dan wel met een bankapp of tool (68% kiest optie 2 en/of optie 4 uit de grafiek hiernaast).

Jongeren vertonen minder vaak gedrag om grip op hun dagelijkse geldzaken te houden op één vlak na; jongeren maken vaker gebruik van een bankapp of tool voor geldbeheer om hun uitgaven bij te houden (47% vs. 36% gemiddeld). Gemiddeld ondernemen jongeren 2,1 van de 6 voorgelegde acties. 68% van de jongeren houdt hun uitgaven bij (zelf en/of via een bankapp of tool).

Doe je een van de volgende dingen voor jezelf of je huishouden?
(Basis – Allen; meerdere antwoorden mogelijk)

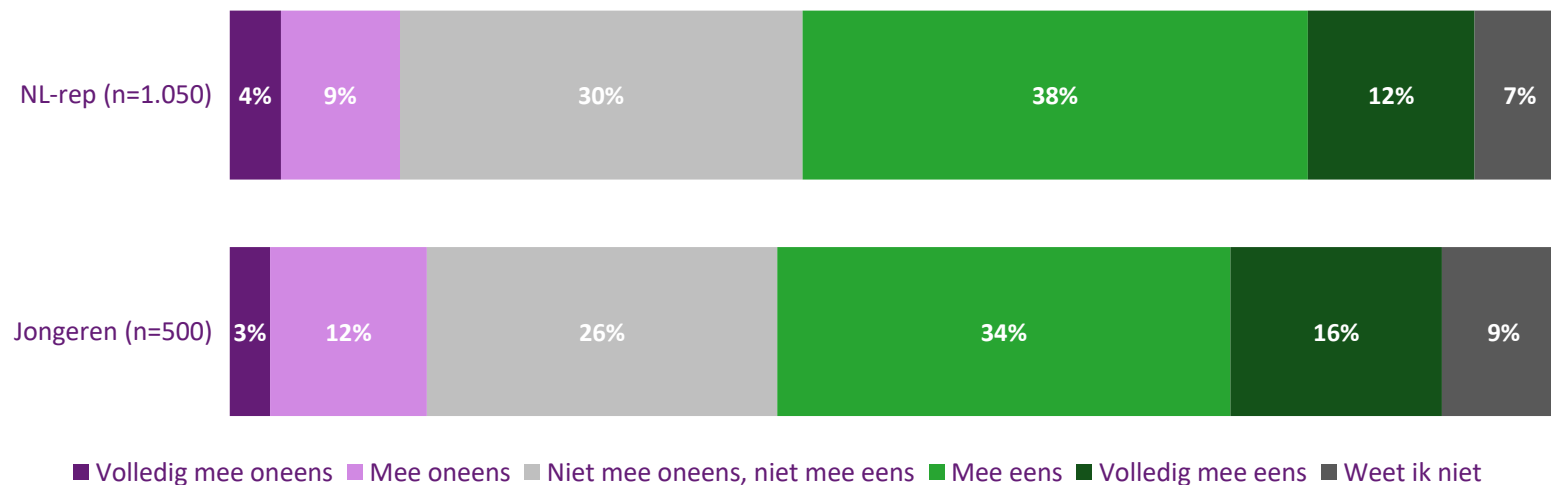
Financiële lange termijn

Helpt van de Nederlanders streeft naar eigen zeggen financiële langetermijndoelen na

De helft van de Nederlanders (50%) geeft aan langetermijndoelen te stellen op financieel gebied. Hierin zien we niet of nauwelijks verschil met jongeren

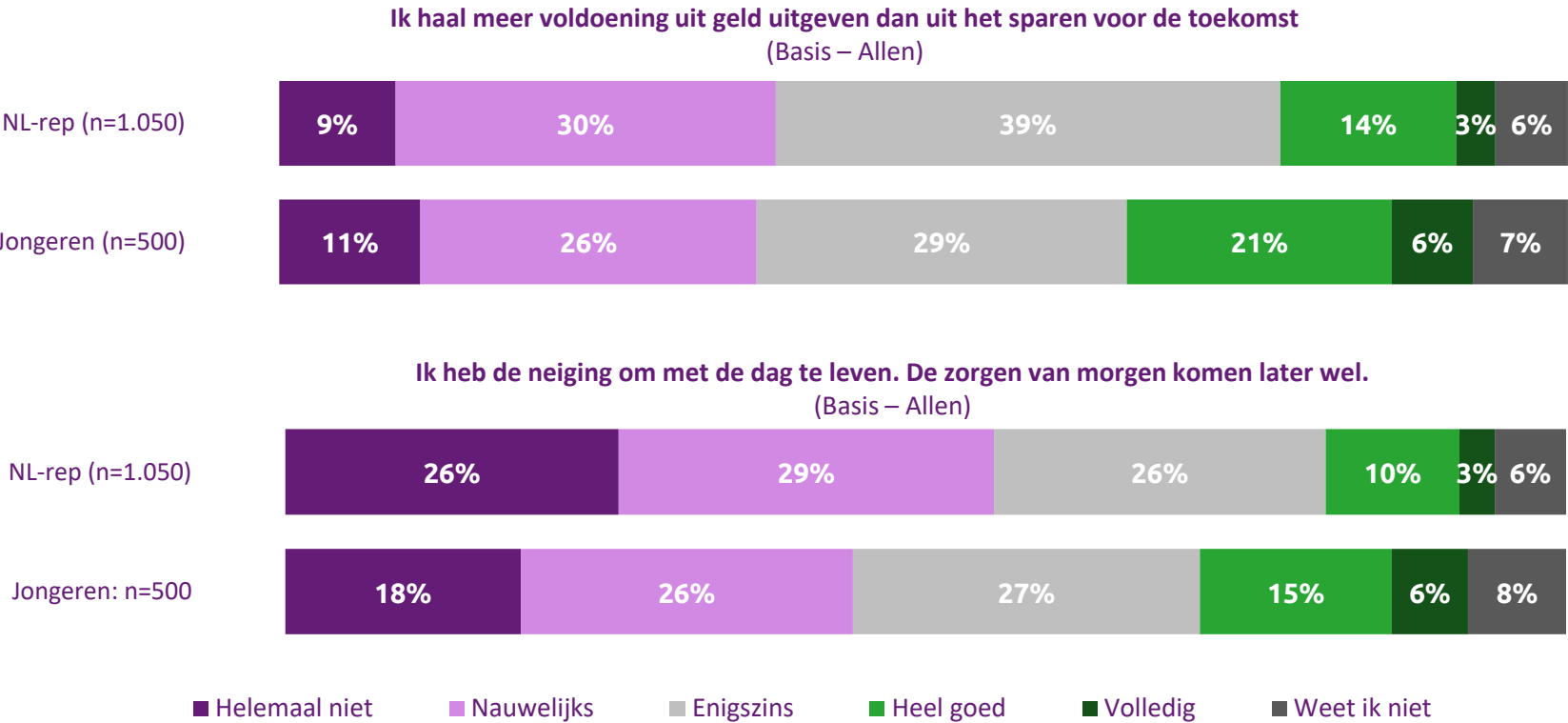
In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken?
Ik stel financiële doelen voor de lange termijn en streef ernaar deze te bereiken
(Basis – Allen)

Nederlanders zijn financieel niet alleen maar gericht op het hier en nu

17% van de Nederlanders haalt meer voldoening uit geld uitgeven dan sparen voor de toekomst, terwijl 39% het daar mee oneens is. Jongeren geven vaker aan meer voldoening te halen uit het uitgeven van geld; Ruim een kwart (27%) van de jongeren haalt meer voldoening uit geld uitgeven dan uit sparen voor de toekomst.

Daarnaast geven jongeren vaker aan met de dag te leven (21% vs. 13%).

Een op de vijf Nederlanders onzeker over pensioenplannen, een kwart van de jongeren onzeker

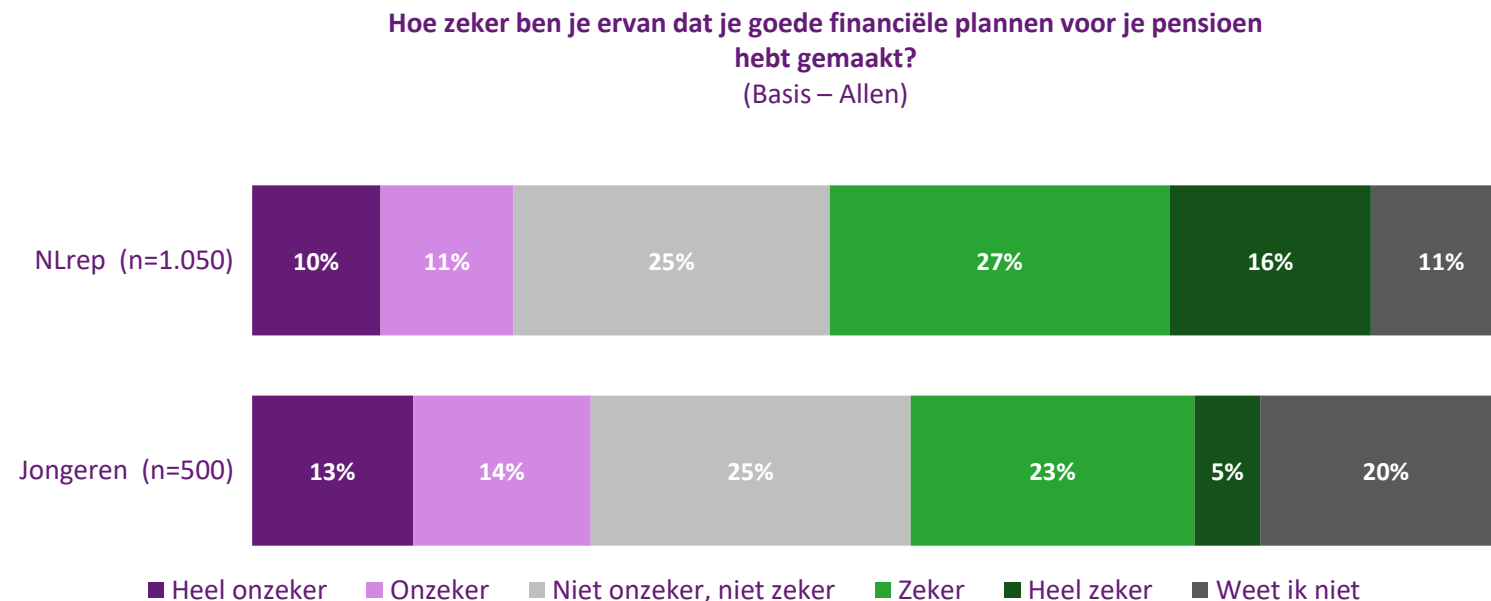
21% van de Nederlanders is (helemaal) niet zeker dat zij goede financiële plannen hebben gemaakt voor hun pensioen.

Een minderheid van Nederland (43%) is wel zeker dat ze goede financiële plannen voor hun pensionering hebben gemaakt. Een aanzienlijke groep (36%) is niet onzeker, maar twijfelt wel of weet het simpelweg niet.

Jongeren geven vaker (27% vs. 21% gemiddeld) aan onzeker te zijn over hun pensioenplannen. Ook geven jongeren vaker aan niet te weten of hun financiële plannen voor hun pensioen goed zijn of niet (20% vs. 11% gemiddeld).

Overige verschillen (niet in figuur):

Ook Nederlanders met een lage financiële geletterdheid geven vaker (24% vs. 11%) aan niet te weten of hun pensioenplannen goed zijn of niet.

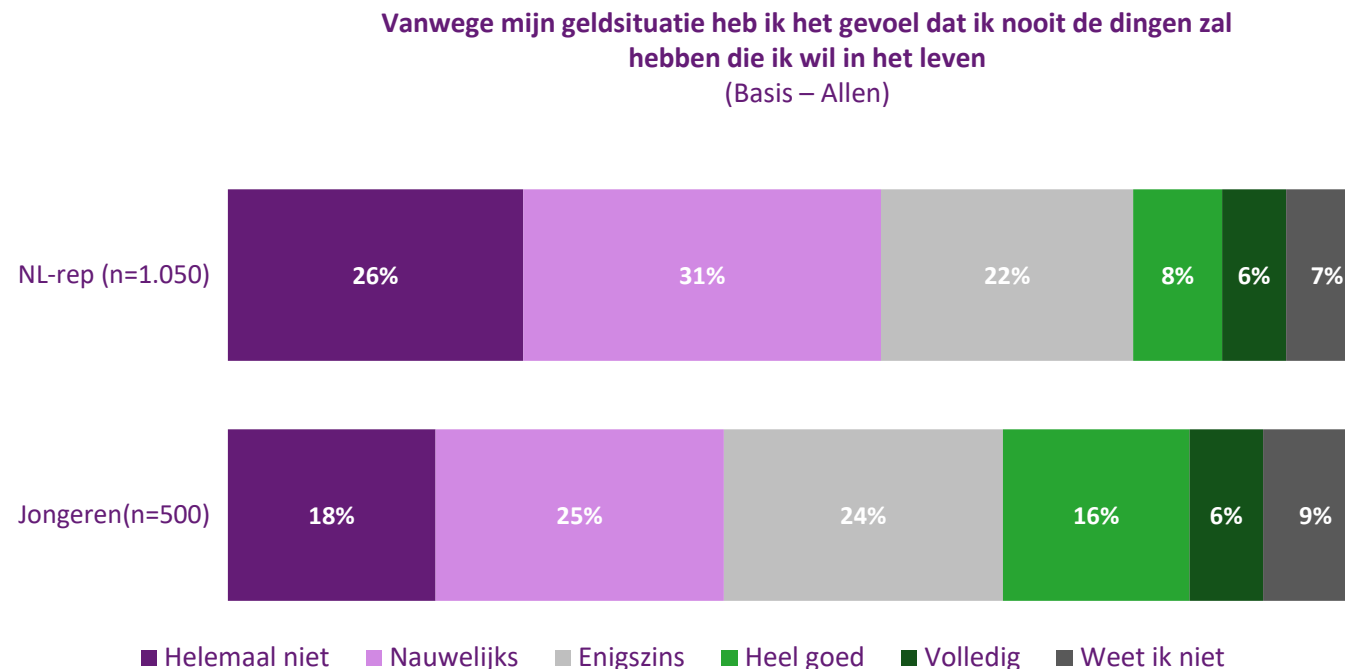

Een op de vijf jongeren vindt eigen geldsituatie uitzichtloos

14% van de Nederlanders heeft het gevoel dat zij nooit de dingen zullen hebben die ze eigenlijk willen. Dat is een perspectief waar weinig hoop vanuit gaat. Onder jongeren is dit gevoel vaker aanwezig; Ruim een op de vijf (22%) jongeren heeft het gevoel dat hun geldsituatie hen in de weg zit om de dingen te hebben die zij willen in het leven.

Overige verschillen (niet in figuur):
Ook Nederlanders met een lage financiële geletterdheid hebben dit gevoel vaker (22% vs. 14% gemiddeld).

Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid hebben dit gevoel minder vaak (8% vs. 14% gemiddeld).

Financiële tegenslagen

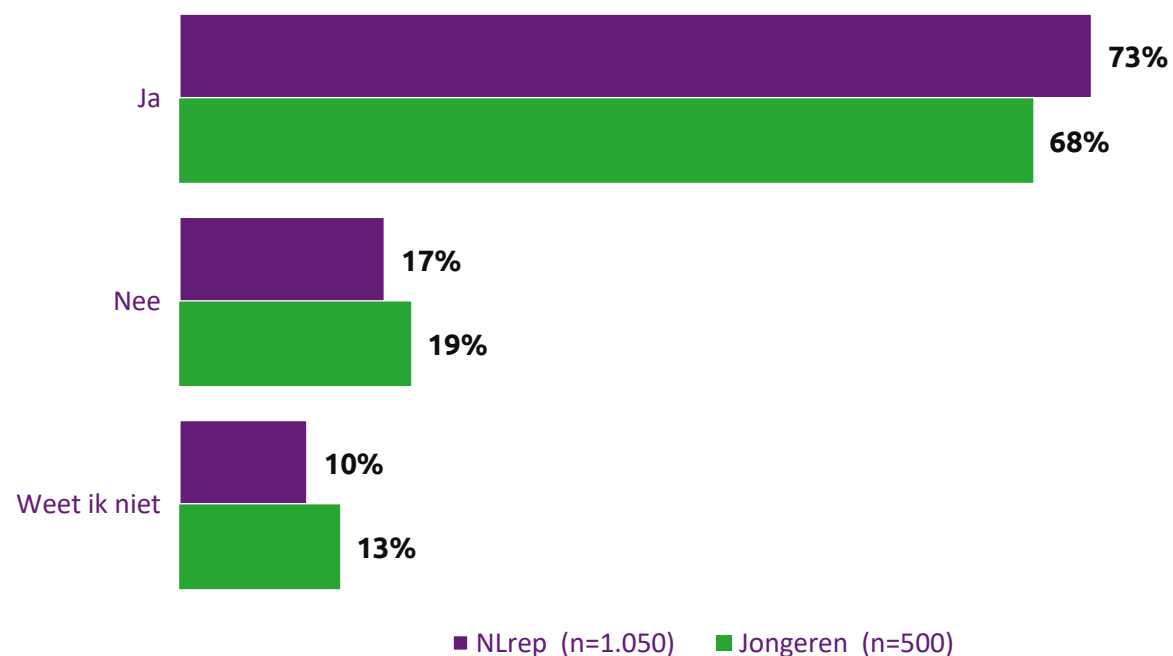
Ongeveer driekwart van de Nederlanders kan onverwachte kosten opvangen

Nederlanders lijken over het algemeen goed voorbereid op financiële tegenslagen. Ongeveer driekwart (73%) van de Nederlanders zou onverwachte kosten zelf kunnen betalen. Het overige deel kan dat niet of weet simpelweg niet of ze dat kunnen (10%). Eén financiële tegenaller (een onverwachte hoge rekening of een kapotte wasmachine of koelkast) kan voor hen het begin van een schuld zijn.

Overige verschillen (niet in figuur): Nederlanders met een lage financiële geletterdheid geven minder vaak aan onverwachte kosten zelf te kunnen betalen (54% vs. 73% gemiddeld) en geven vaker aan niet te weten of zij deze kosten zouden kunnen betalen (20% vs. 10% gemiddeld).

Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid geven daarentegen vaker aan onverwachte kosten te kunnen betalen (91% vs. 73% gemiddeld).

Als je vandaag persoonlijk geconfronteerd zou worden met een grote kostenpost – even hoog als je eigen maandelijkse inkomen – zou je dan in staat zijn om dit bedrag te betalen zonder geld te lenen of familie of vrienden te vragen om bij te springen?
(Basis – Allen)

Jongeren kunnen verlies van inkomen slechts kort opvangen

33% van de Nederlanders kan zijn of haar levensonderhoud minder dan drie maanden dekken bij het verlies van hun belangrijkste inkomstenbron. Bij jongeren is dit zelfs bijna de helft (47%).

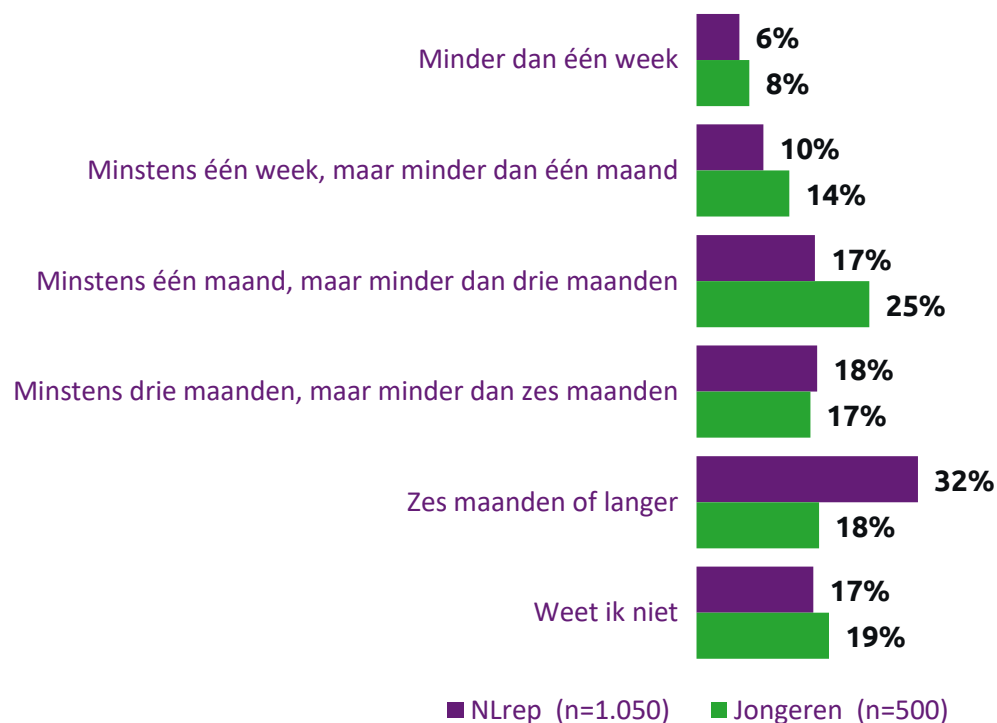
Overige verschillen (niet in figuur):

Ook voor Nederlanders met een lage financiële geletterdheid vormt het verlies van de belangrijkste inkomstenbron relatief vaak een probleem. De helft (50%) geeft aan het minder dan drie maanden vol te houden.

Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid kunnen het verlies van hun belangrijkste bron beter dekken. Ongeveer één op de vijf (22%) geeft aan het minder dan drie maanden vol te kunnen houden.

Als je vandaag je belangrijkste inkomstenbron zou kwijtraken, hoe lang zou je dan de kosten van je levensonderhoud kunnen blijven dekken, zonder geld te lenen of te verhuizen?

(Basis – Allen)

Rondkomen en bijkomende problemen

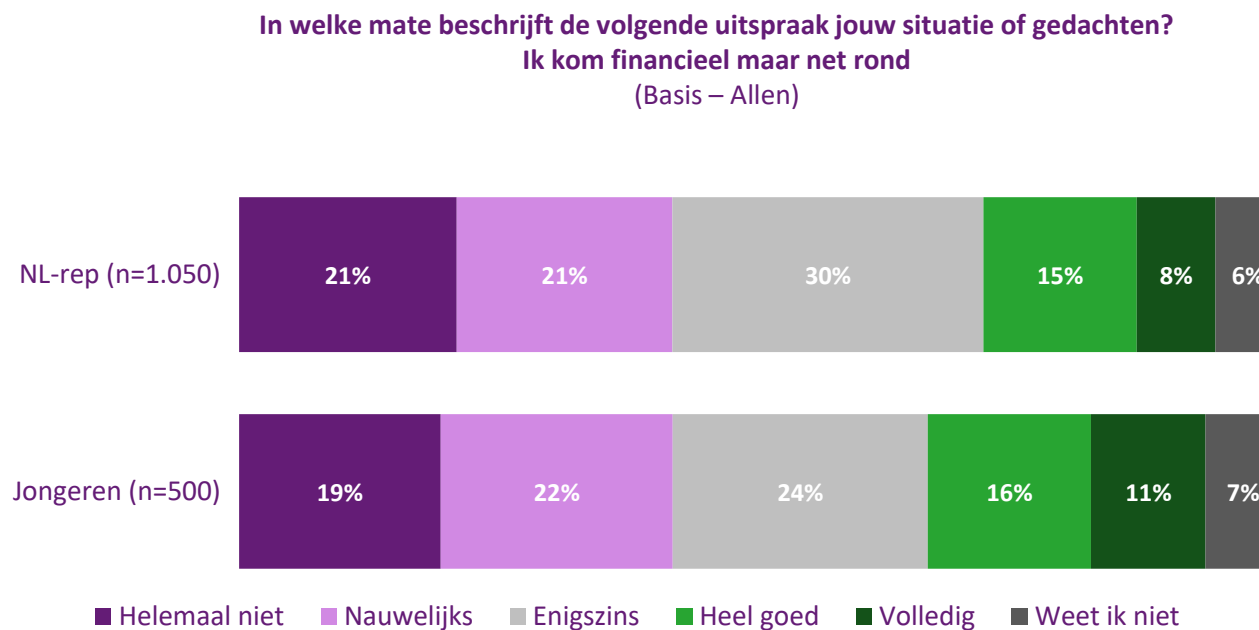

Ruim kwart van de jongeren komt financieel net rond

23% van de Nederlanders komt financieel maar net rond. Onder de jongeren is dit 27%, dat is geen significant verschil.

Ook Nederlanders met een lage financiële geletterdheid komen relatief vaak maar net rond (30%).

Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid ondervinden hier minder vaak last van. 15% geeft aan financieel maar net rond te komen.

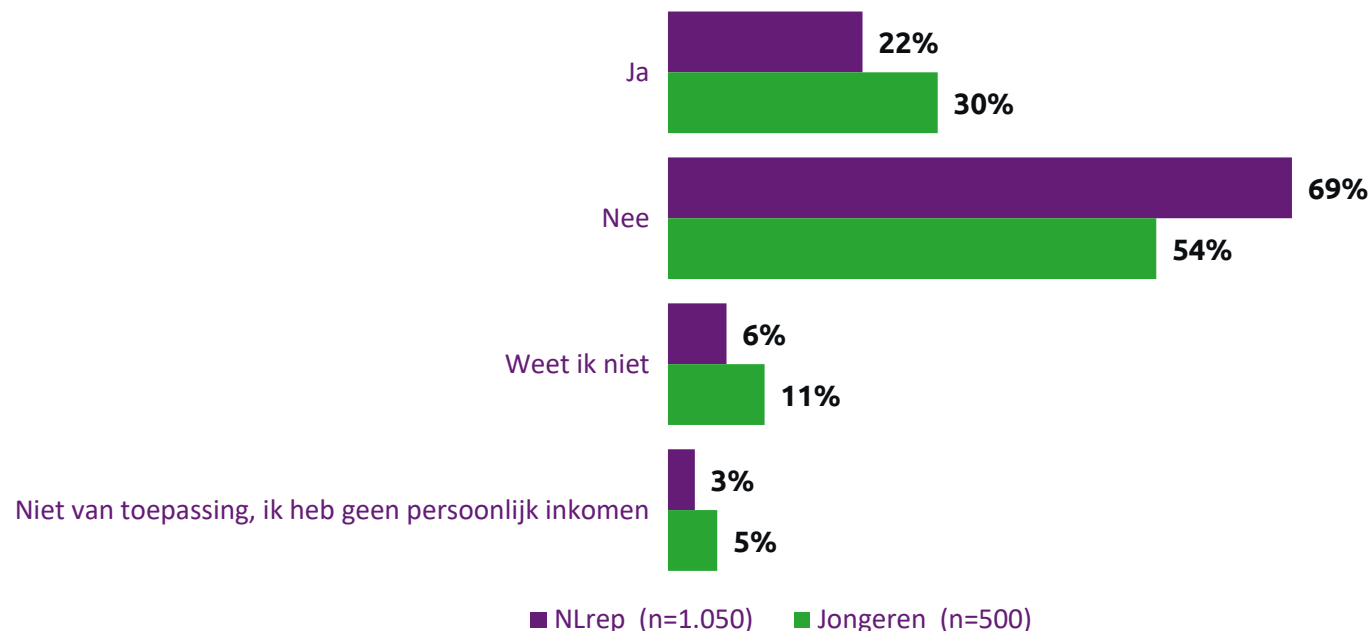
Een op de vijf Nederlanders heeft (soms) moeite om kosten levensonderhoud te dragen

Jongeren geven vaker (30% vs. 22% gemiddeld) aan dat zij de kosten voor hun levensonderhoud in de afgelopen 12 maanden niet altijd volledig hebben kunnen dekken.

Ook Nederlanders met een lage financiële geletterdheid hebben dit vaker meegemaakt. Ruim drie kwart (27%) geeft aan dat zij de kosten voor hun levensonderhoud in de afgelopen 12 maanden niet volledig hebben kunnen dekken.

Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid hebben dit minder vaak (15% vs. 22% gemiddeld) meegemaakt in de afgelopen 12 maanden.

Soms merken mensen dat hun inkomen hun kosten voor levensonderhoud niet volledig dekt. Is jou dit persoonlijk in de afgelopen 12 maanden overkomen?
(Basis – Allen)

Helpt van de jongeren gaat een lening aan als inkomen het levensonderhoud niet dekt

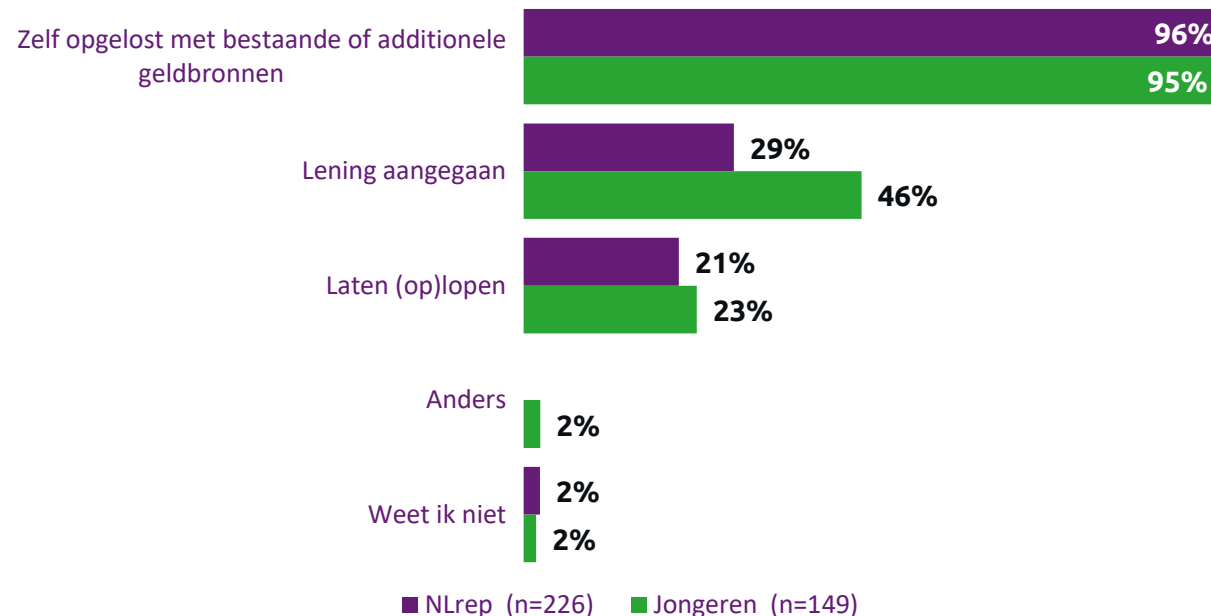
Van de Nederlanders die in de afgelopen 12 maanden de kosten van levensonderhoud niet volledig konden dekken heeft 96% dit opgelost met bestaande geldbronnen (zoals geld op een spaarrekening) of additionele geldbronnen (zoals het maken van overuren). Drie op de tien (29%) maakten gebruik van een (studie)lening of lieten de schuld (op)lopen.

Vooral jongeren hebben vaak geleend om kosten te kunnen dekken: 46%.

Wat heb je de laatste keer toen dit gebeurde gedaan om rond te komen?

Meerdere antwoorden zijn mogelijk

(Basis – Inkomen dekt levensonderhoud niet volledig)

Een op de acht jongeren koopt een staatslot als zij niet genoeg geld hebben

Een minderheid van de Nederlanders (6%) koopt een staatslot als zij denken niet genoeg geld te hebben. Jongeren doen dit iets vaker; Ruim een op de acht (13%) jongeren koopt in een dergelijk ongunstige situatie een staatslot.

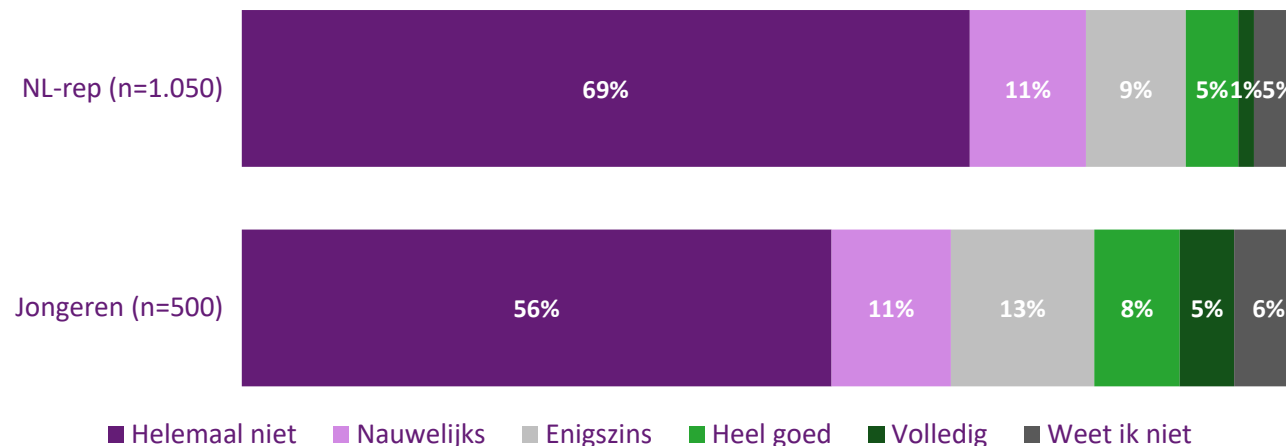
Overige verschillen (niet in figuur):

Ook mannen gaan vaak voor het geluk en kopen vaker een staatslot (8% vs. 6% gemiddeld) als zij denken een tekort te hebben.

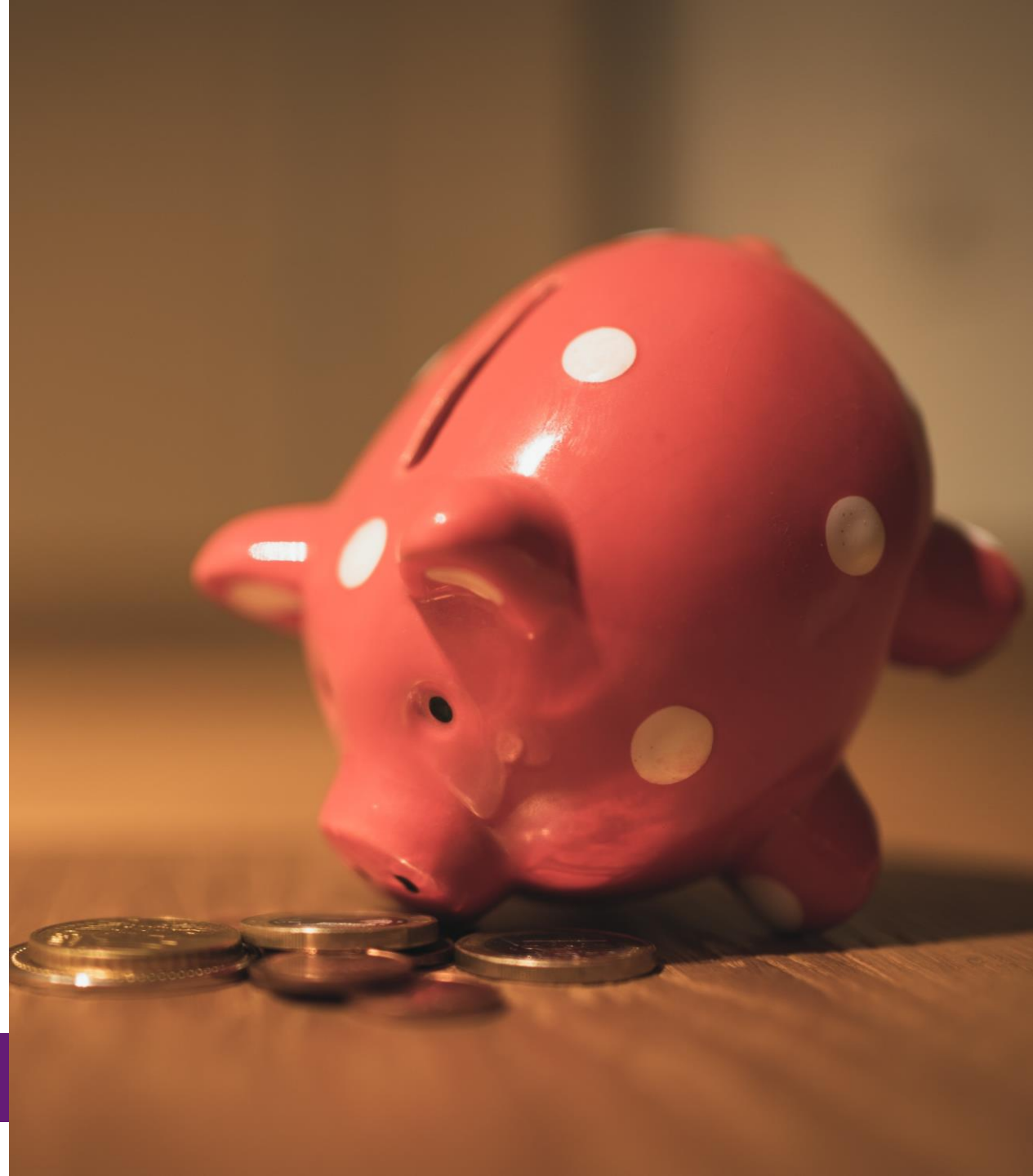
Nederlanders met een lage financiële geletterdheid kopen ook vaker een staatslot (16% vs. 6% gemiddeld) als zij denken niet genoeg geld te hebben.

Vrouwen (4%) en Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid (2%) doen dit minder vaak.

In welke mate beschrijft de volgende uitspraak jouw situatie of gedachten?
Ik koop soms een staatslot wanneer ik denk dat ik niet genoeg geld heb
(Basis – Inkomen dekt levensonderhoud niet volledig)

Leren omgaan met geld

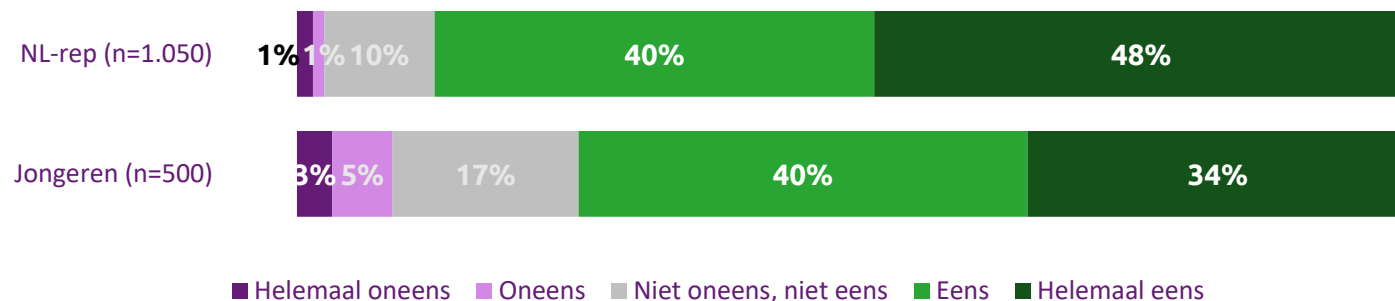

Nederlanders vinden dat scholen aandacht moeten besteden aan het omgaan met geld

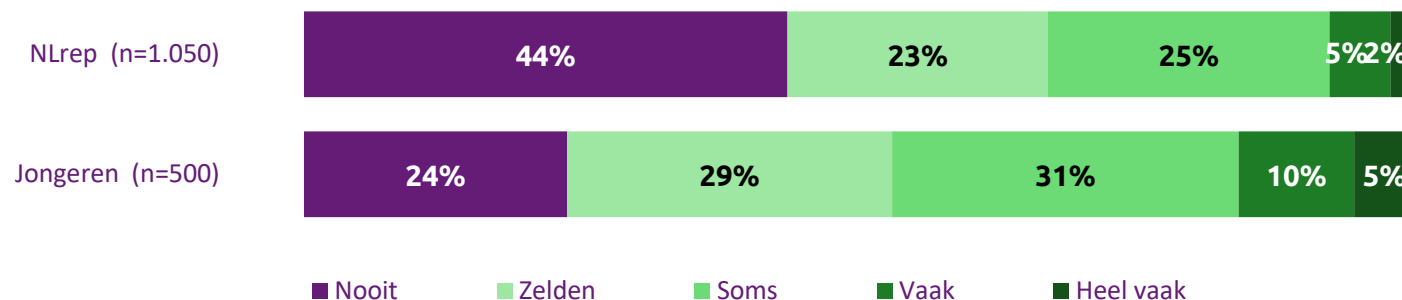
Bijna negen op de tien Nederlanders (88%) vindt het belangrijk dat er op school aandacht wordt besteed aan het leren omgaan met geld. Een kleine meerderheid herinnert zich soms of vaker zelf les te hebben gehad op school over het leren omgaan met geld (56%).

Jongeren hebben vaker (76%) les gehad over omgaan met geldzaken maar vinden het wel minder vaak belangrijk dat er op school aandacht wordt besteed aan leren omgaan met geld (74%).

Ik vind het belangrijk dat er op school aandacht wordt besteed aan het leren omgaan met geld
(Basis – Allen)

Heb je toen je op school zat les gehad over het leren omgaan met geld? Zo ja, hoe vaak?
(Basis – Allen)

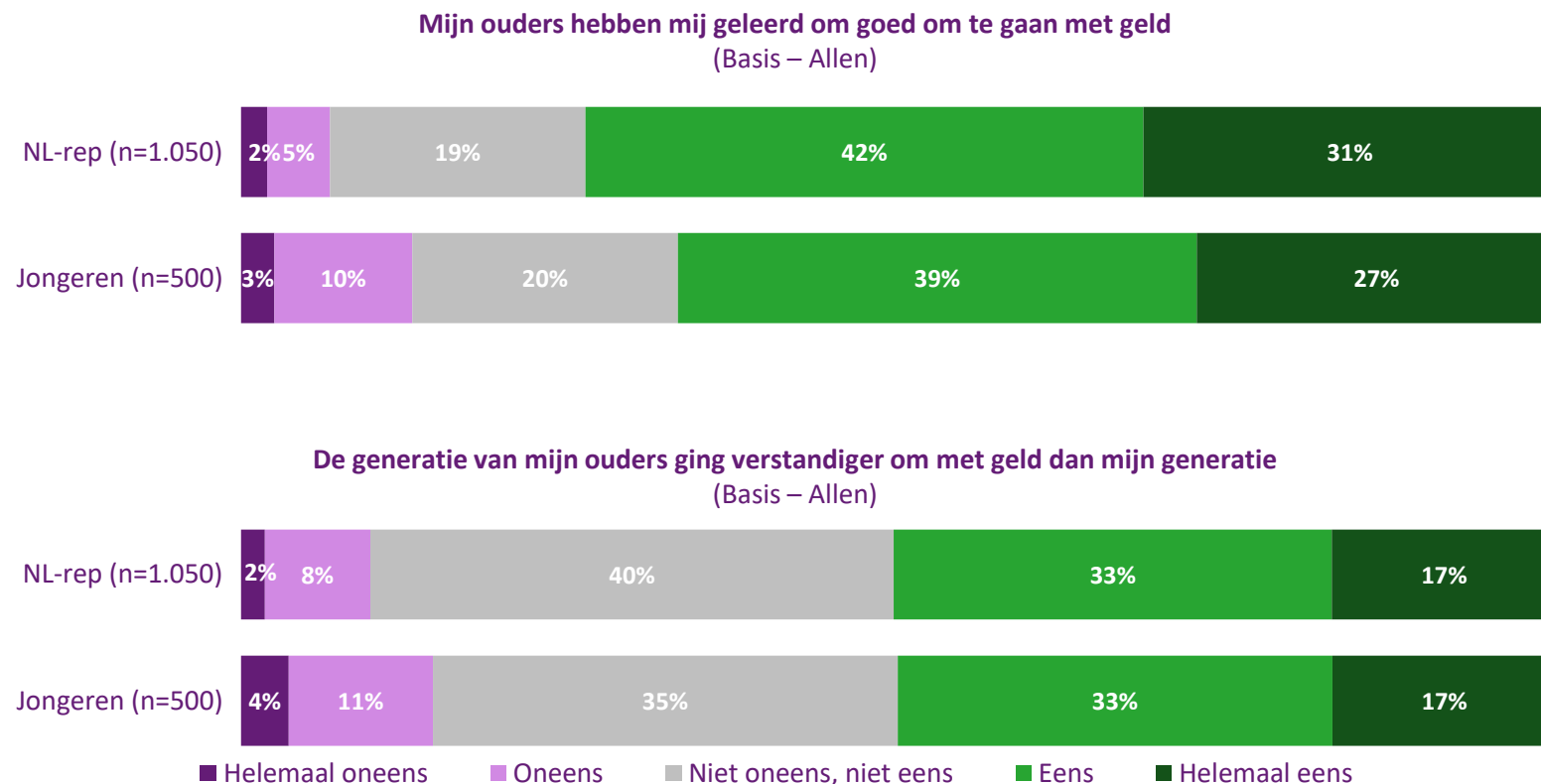

Meerderheid vindt dat hun ouders hen goed hebben geleerd hoe om te gaan met geld, maar dit is niet in elk gezien vanzelfsprekend

Ongeveer driekwart (73%) van de Nederlanders beaamt de stelling 'mijn ouders hebben mij goed leren omgaan met geld'.

Bij jongeren is dit twee derde. Dit is een meerderheid, maar het is dus niet zo dat iedereen dit van hun ouders meekrijgt.

Het idee dat de vorige generatie beter met geld omging, leeft nog bij ongeveer de helft van de Nederlanders.

13% van de Nederlanders leert niet actief omgaan met geld

Als we de vragen van de vorige twee pagina's met elkaar kruisen, leren we dat ongeveer 13% van de Nederlanders niet op school en niet thuis geleerd heeft om goed met geld om te gaan.

Dit percentage is iets lager onder jongeren (8%). De helft van jongeren leert zowel thuis als op school om goed met geld om te gaan.

		NL- rep (n=1.050)	
		Les gehad op school over omgaan met geld	Geen les gehad op school over omgaan met geld
	Van ouders leren omgaan met geld	39%	37%
	Niet van ouders leren omgaan met geld	11%	13%

		Jongeren (n=500)	
		Les gehad op school over omgaan met geld	Geen les gehad op school over omgaan met geld
	Van ouders leren omgaan met geld	50%	19%
	Niet van ouders leren omgaan met geld	23%	8%

Impulsaankopen

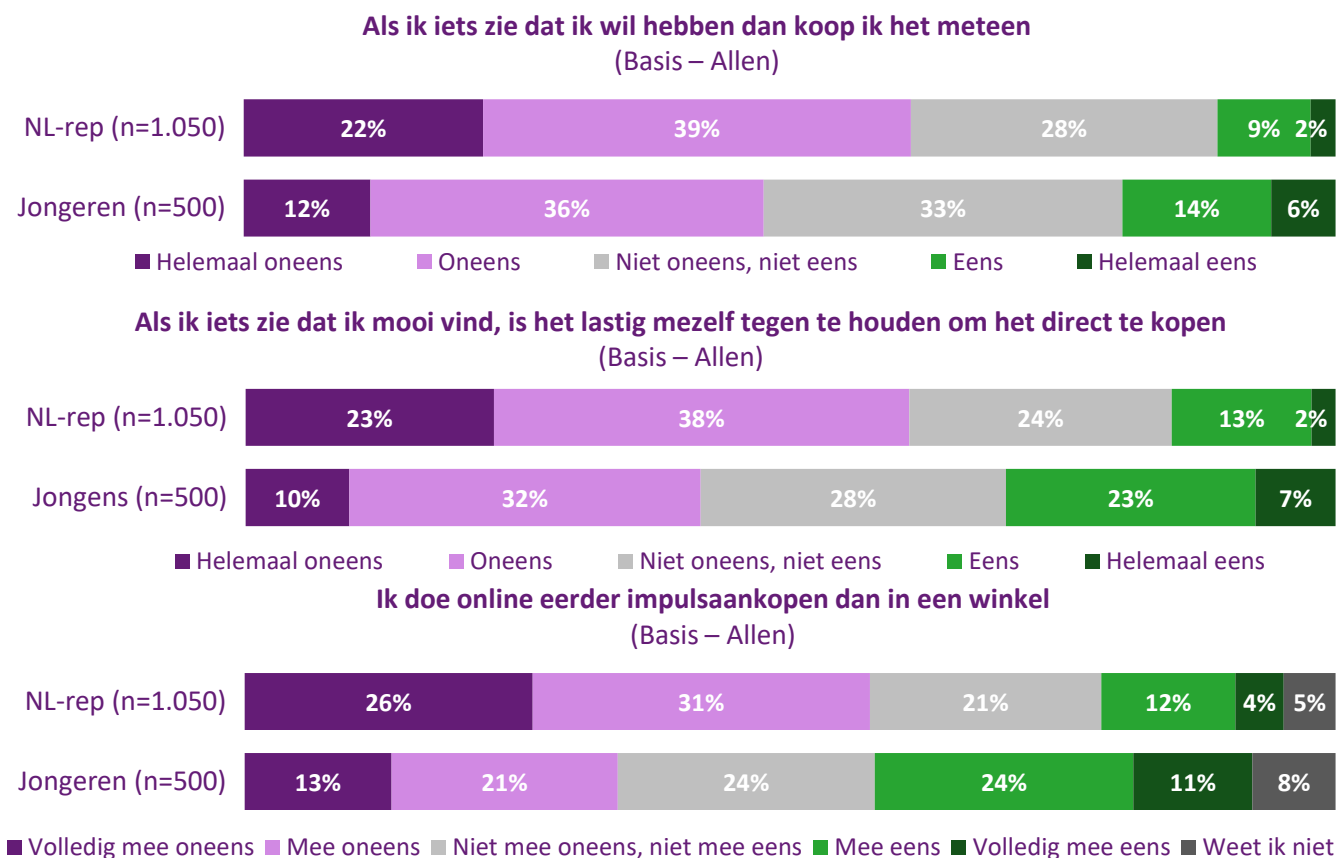
Jongeren naar eigen zeggen niet impulsief met aankopen, maar wel meer dan de gemiddelde Nederlander

Een vijfde (20%) van de jongeren koopt spullen die ze willen hebben meteen. 30% vindt het lastig om zichzelf te wapenen tegen impulsaankopen, dit blijkt vooral online meer het geval te zijn (35%) dan in een fysieke winkel.

Hoewel dit dus een minderheid betreft, zijn jongeren wel impulsiever dan de gemiddelde Nederlander, waarvan 11% dingen direct koopt, 15% het lastig vindt om zichzelf tegen te houden en 16% het online lastiger vindt in een fysieke winkel.

Overige verschillen (niet in figuur): Ook Nederlanders met een lage financiële geletterdheid geven vaker (17% vs. 11% gemiddeld) aan impulsaankopen te doen.

Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid hebben hier minder vaak moeite mee; Slecht 5% geeft aan gelijk iets te kopen als ze het willen hebben. Daarnaast geeft deze groep ook minder vaak aan het lastig te vinden om zichzelf tegen te houden om iets direct te kopen (10% vs. 15% gemiddeld).

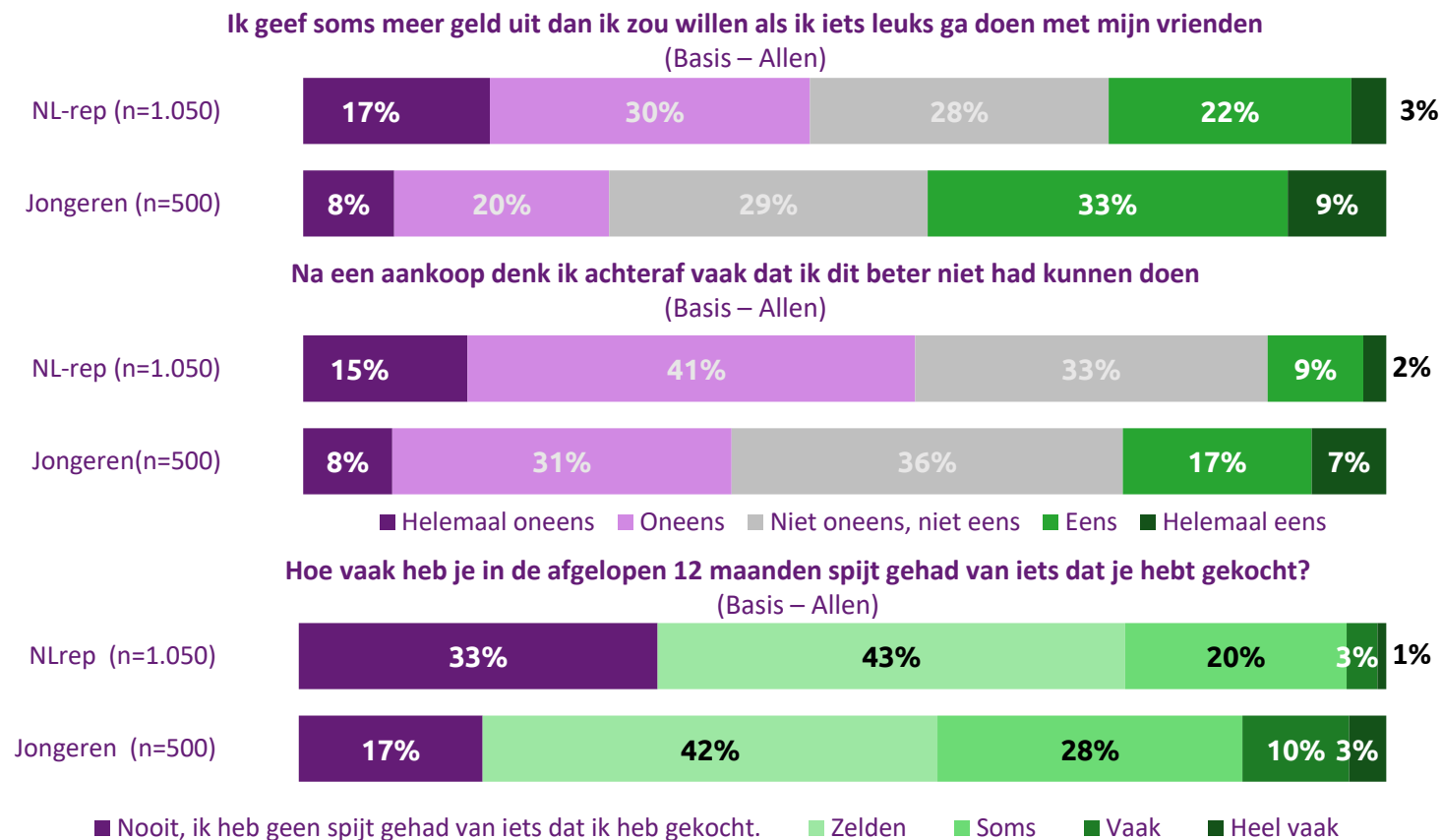

Jongeren hebben vaker spijt van uitgaven

Dat jongeren impulsiever zijn blijkt ook uit het feit dat zij vaker spijt hebben van hun aankopen.

Ruim twee op de vijf jongeren (42% vs. 25% gemiddeld) geven aan soms meer geld uit geven dan zij zouden willen als ze iets leuks gaan doen met vrienden. Ook geven zij vaker aan hun bedenkingen te hebben bij aankopen en achteraf vaker te denken dat ze een aankoop beter niet hadden kunnen doen (24% vs. 11% gemiddeld). Tenslotte blijkt dat jongeren vaker spijt gehad hebben van hun aankopen in de afgelopen 12 maanden (13% vs. 4% gemiddeld).

Overige verschillen (niet in figuur): Ook Nederlanders met een lage financiële geletterdheid blijken vaker spijt te hebben van hun aankopen. Bijna een kwart (24% vs. 4% gemiddeld) geeft aan in de afgelopen 12 maanden spijt te hebben gehad van een aankoop.

Online geldzaken

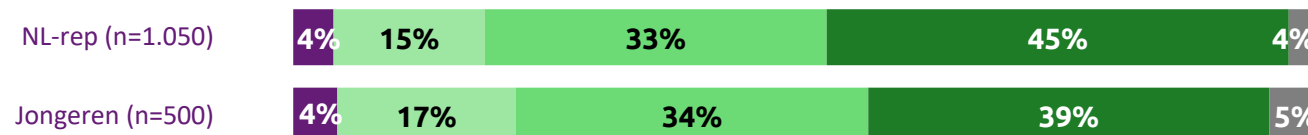

Jongeren kopen vaker online en betalen vaker met de mobiele telefoon

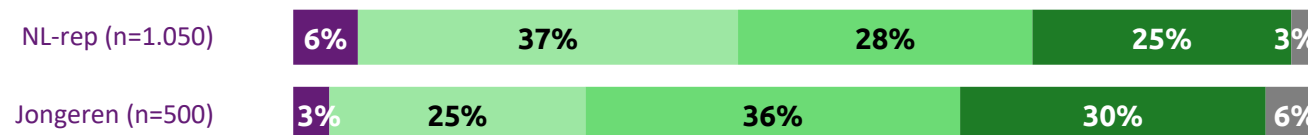
Ruim negen op de tien Nederlanders controleert (wel eens) het saldo en de transacties van hun bankrekening online in gelijke mate. Overige digitale geldzaken (zoals het online kopen van spullen en betalingen doen met een mobiele telefoon) worden (iets) vaker door jongeren gebruikt.

Hoe vaak heb je in de afgelopen 12 maanden het volgende gedaan?

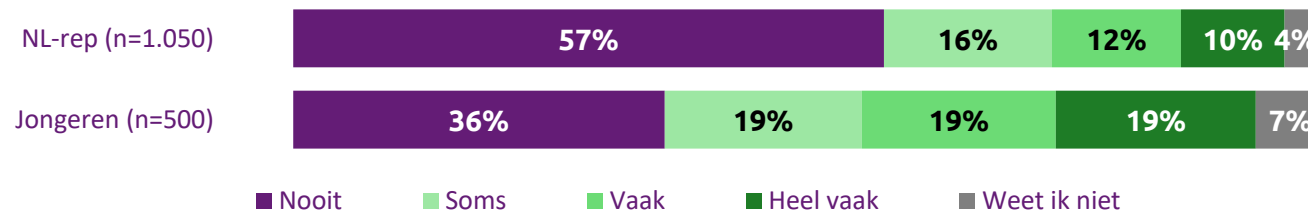
Het saldo en de transacties van mijn bankrekening online gecontroleerd
(Basis – Allen)

Online spullen en diensten gekocht
(Basis – Allen)

In een fysieke winkel voor spullen en diensten betaald met een mobiele telefoon (bijv. gebruik van een mobiele portemonnee zoals Apple Pay, Google Pay)
(Basis – Allen)

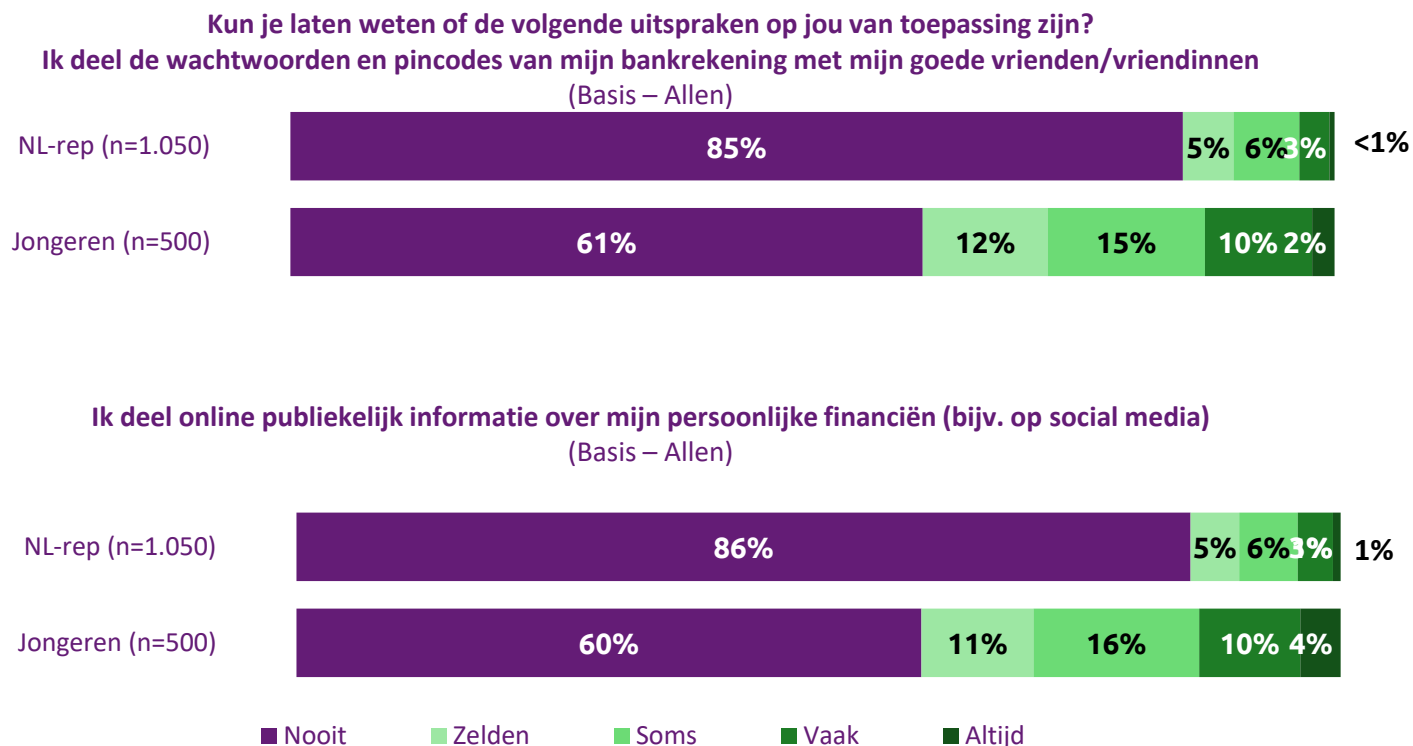
■ Nooit ■ Soms ■ Vaak ■ Heel vaak ■ Weet ik niet

Jongeren niet onzorgvuldig met digitale veiligheid, maar wel onzorgvuldiger dan de gemiddelde Nederlander

Nederlanders lijken over het algemeen zorgvuldig om te gaan met het delen van hun financieel gevoelige informatie. Een grote meerderheid deelt naar eigen zeggen geen wachtwoorden en pincodes met vrienden (85%) of deelt geen persoonlijke financiële informatie publiekelijk (86%).

Jongeren gaan hier minder zorgvuldig mee om. Een minderheid van de jongeren (39%) deelt (wel eens) zijn of haar pincode/wachtwoorden met goede vrienden of deelt (wel eens) online publiekelijk informatie over hun persoonlijke financiën (40%).

Overige verschillen (niet in figuur): Nederlanders met een hoge financiële geletterdheid gaan het meest zorgvuldig met hun informatie om. Slechts 5% deelt wel eens wachtwoorden/pincodes met vrienden of deelt wel eens online info over hun persoonlijke financiën.

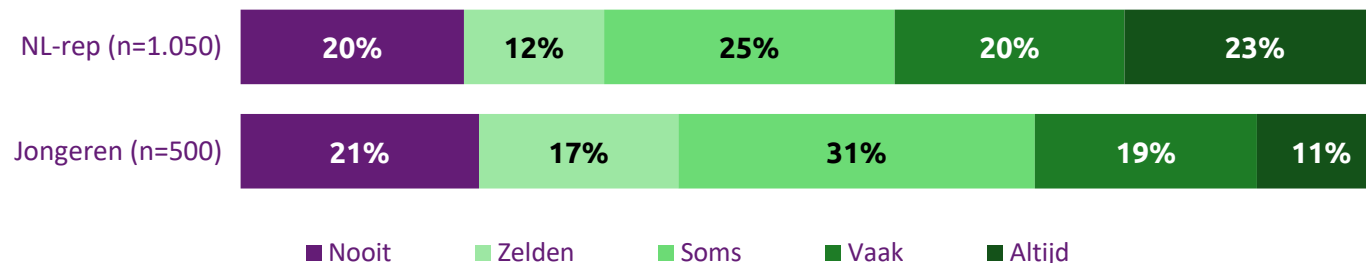

Jongeren online minder zorgvuldig met veiligheid

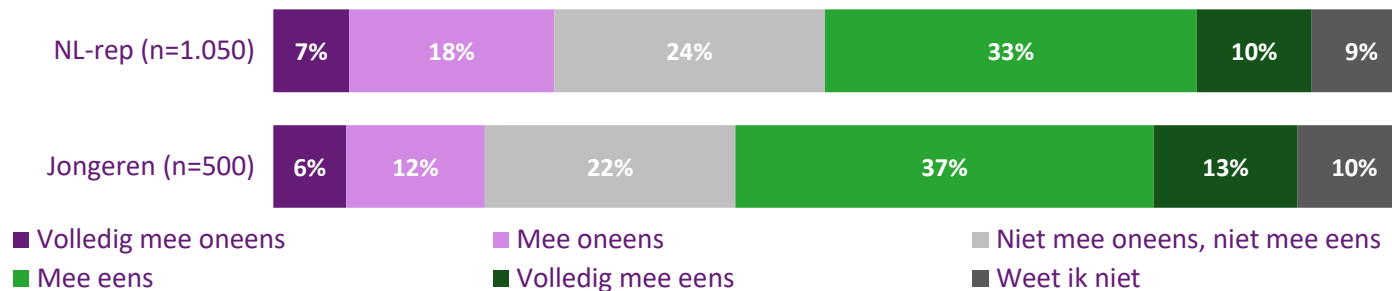
Nederlanders zijn niet altijd zorgvuldig wat betreft het doen van online aankopen. Iets meer dan vier op de tien (43%) van de Nederlanders controleert of aanbieders gereguleerd zijn in Nederland voordat zij online een financieel product kopen. Verder geeft bijna vier op de tien (43%) Nederlanders aan de kleine lettertjes van een contract beter te lezen als dat op papier zou staan.

Ook in het doen van online aankopen zijn jongeren minder zorgvuldig dan de gemiddelde Nederlander. Ongeveer één op de drie jongeren (30%) controleert aanbieders van online financiële producten. De helft (50%) van de jongeren geeft aan de kleine lettertjes beter te lezen als zij dat op papier zouden doen.

Voordat ik online een financieel product koop, controleer ik of de aanbieder in mijn land gereguleerd is
(Basis – Allen)

Ik zou de kleine lettertjes van een contract eerder lezen als ik het op papier lees dan als ik het online lees
(Basis – Allen)

Jongeren ervaren weinig problemen met online veiligheid, maar wel meer dan de gemiddelde Nederlander

Nederlanders lijken over het algemeen goed om te gaan met hun digitale veiligheid. Slechts één op de tien Nederlanders (10%) heeft in de afgelopen twee jaar onbedoeld persoonlijke financiële informatie verstrekt of is geld kwijtgeraakt als gevolg van hackers/phishing.

Jongeren ervaren vaker problemen, bijna twee op de tien jongeren (17%) heeft onbedoeld financiële informatie verstrekt. Ongeveer één op de tien (8%) van de jongeren is geld kwijtgeraakt.

Overige verschillen (niet in figuur):

Nederlanders met een lage financiële geletterdheid hebben vaker (22% vs. 7% gemiddeld) onbedoeld financiële informatie gedeeld. Nederlanders met een midden of hoge financiële geletterdheid hebben dit juist minder vaak (2% en 1 % respectievelijk) gedaan.

Bijlagen

Financiële kennis: **Vraag 1/7**

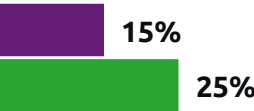
Vijf broers krijgen in totaal €1.000 cadeau om onderling te verdelen.
Stel je nu voor dat de broers een jaar moeten wachten om hun deel van de €1.000,- te krijgen en dat de inflatie 16,8 procent blijft.
Hoeveel kunnen ze met hun deel van het geld kopen nadat het jaar verstreken is?
(Basis – Allen)

Correct
antwoord

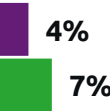
Ze kunnen minder met hun deel van het geld kopen dan dat ze vandaag zouden kunnen

Ze kunnen met hun deel van het geld evenveel kopen als dat ze vandaag zouden kunnen

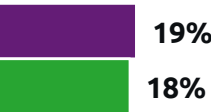

Ze kunnen meer met hun deel van het geld kopen dan dat ze vandaag zouden kunnen

Anders, namelijk...

Weet ik niet

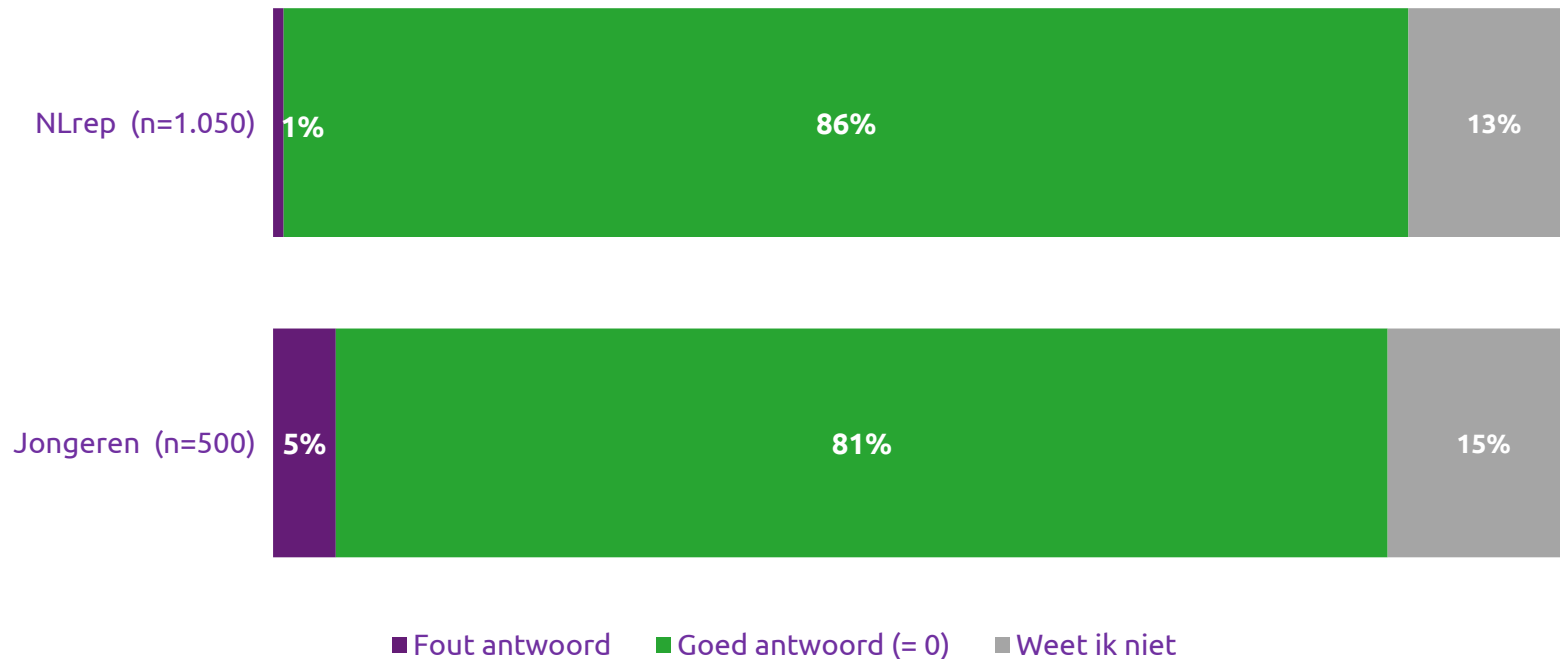

■ NLrep (n=1.050) ■ Jongeren (n=500)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financiële kennis: Vraag 2/7

Je leent op een avond €25,- uit aan een vriend en hij geeft je de volgende dag €25,- terug. Hoeveel rente heeft hij betaald over deze lening?
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

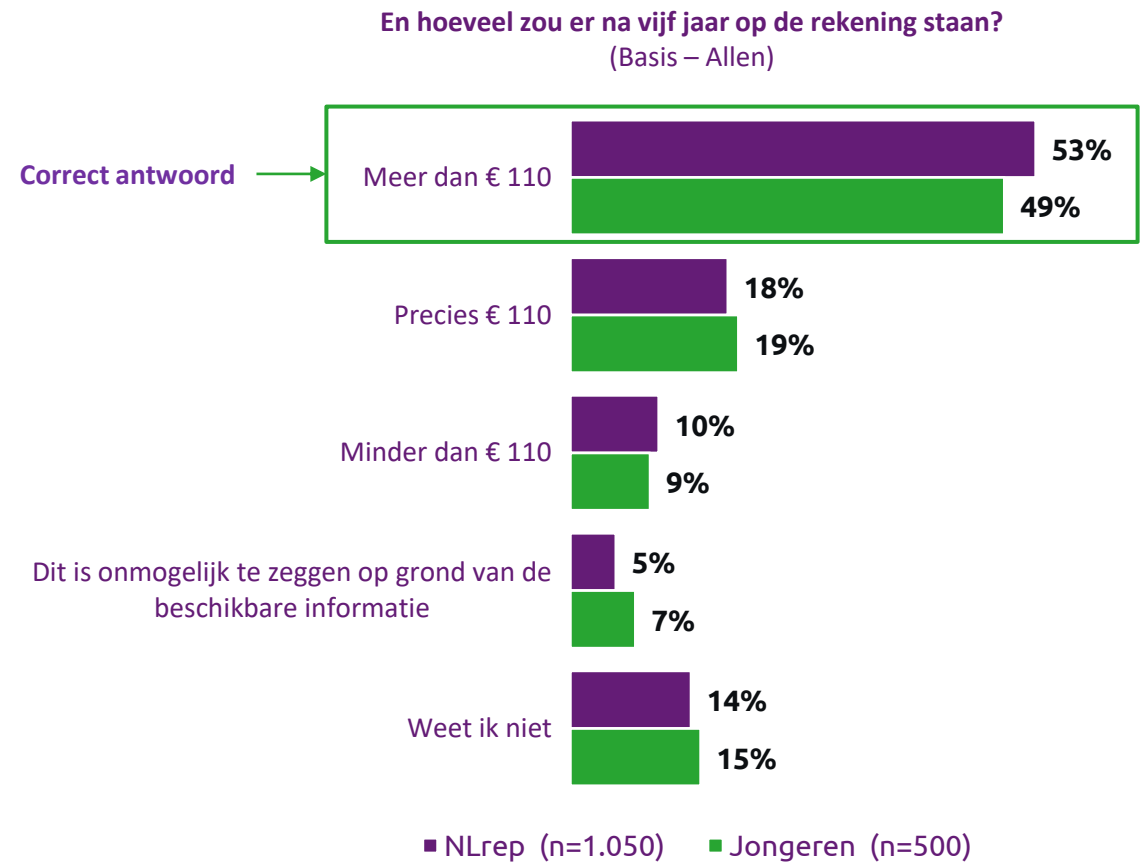
Financiële kennis: Vraag 3/7

Stel je voor dat iemand €100 op een spaarrekening zet (zonder maandelijkse kosten) met een gegarandeerde rente van 2% per jaar. Hij/zij doet geen verdere betalingen op deze rekening en neemt geen geld op. Hoeveel staat er aan het eind van het eerste jaar op de rekening, nadat de rente is bijgeschreven?
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

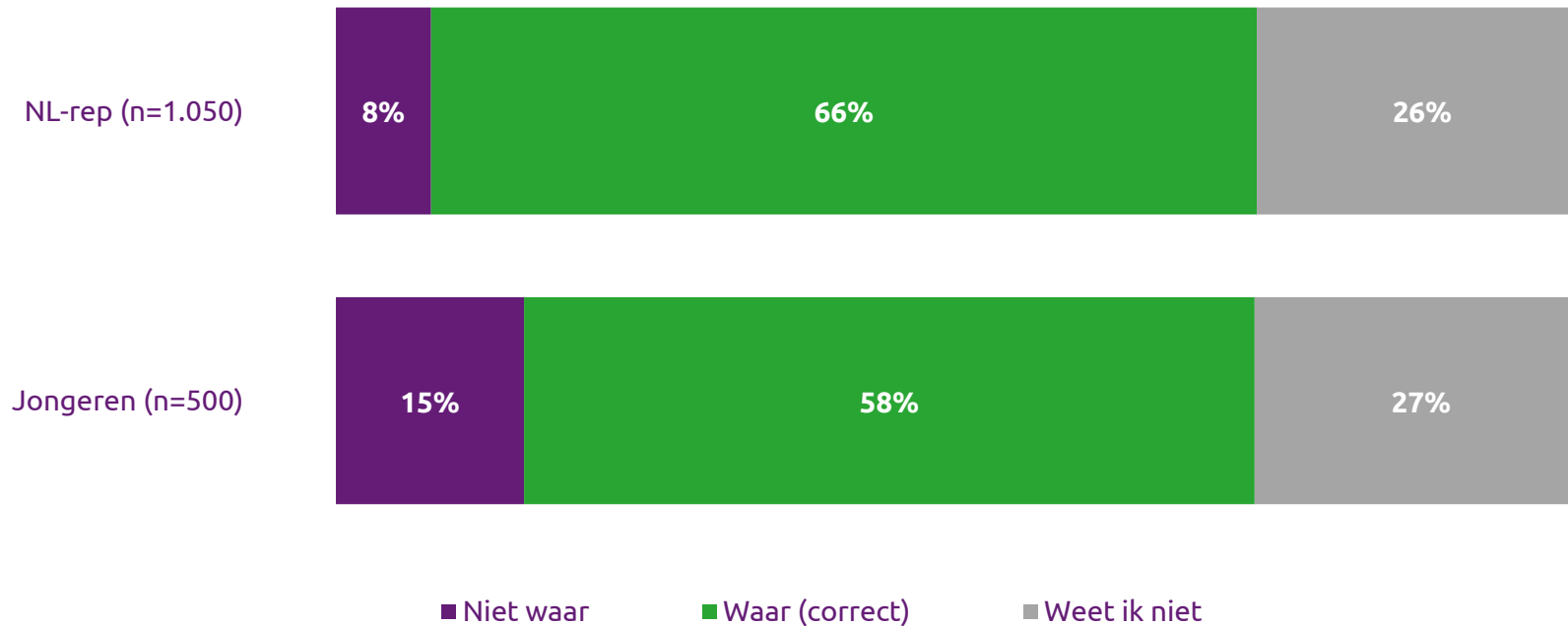
Financiële kennis: **Vraag 4/7**

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financiële kennis: Vraag 5/7

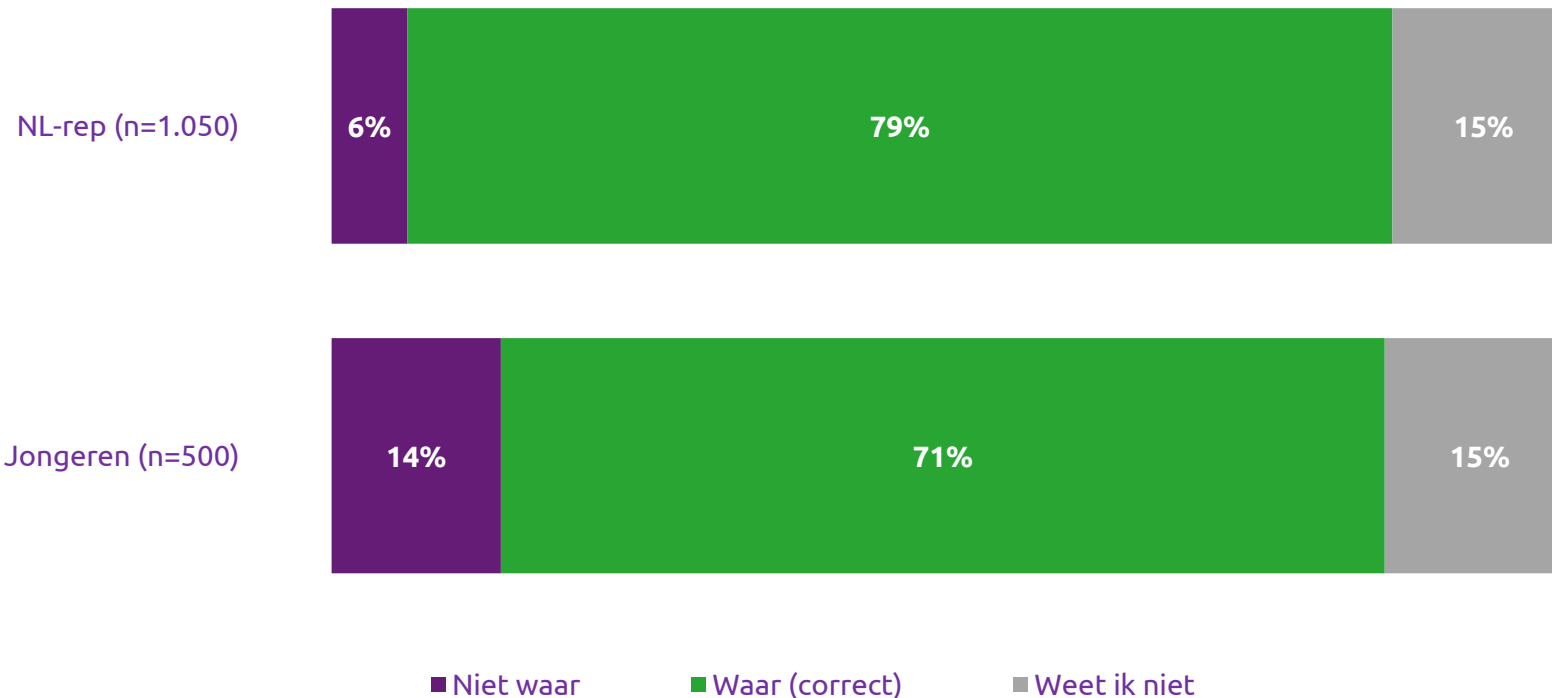
Zijn de volgende uitspraken volgens jou waar of niet waar?
Een investering met een hoog rendement heeft waarschijnlijk een hoog risico
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financiële kennis: Vraag 6/7

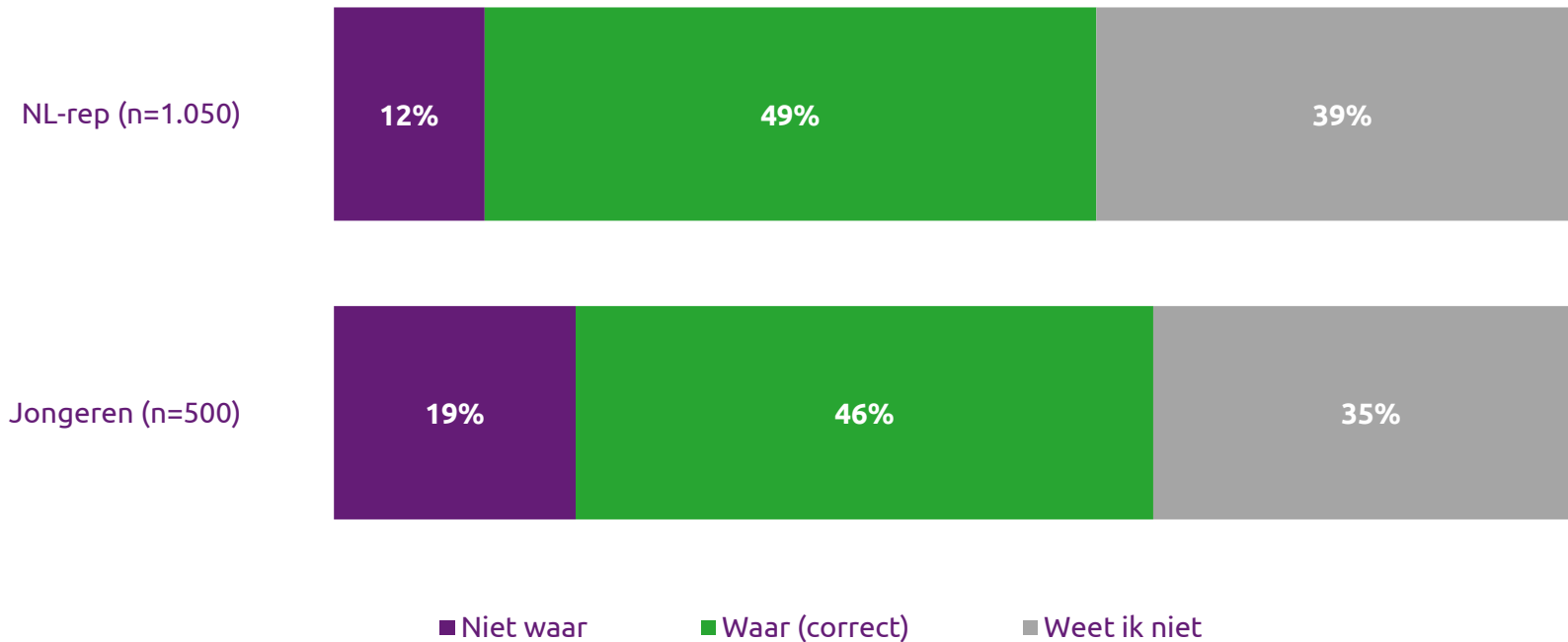
Zijn de volgende uitspraken volgens jou waar of niet waar?
Een hoge inflatie betekent dat de kosten van levensonderhoud snel toenemen
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

Financiële kennis: Vraag 7/7

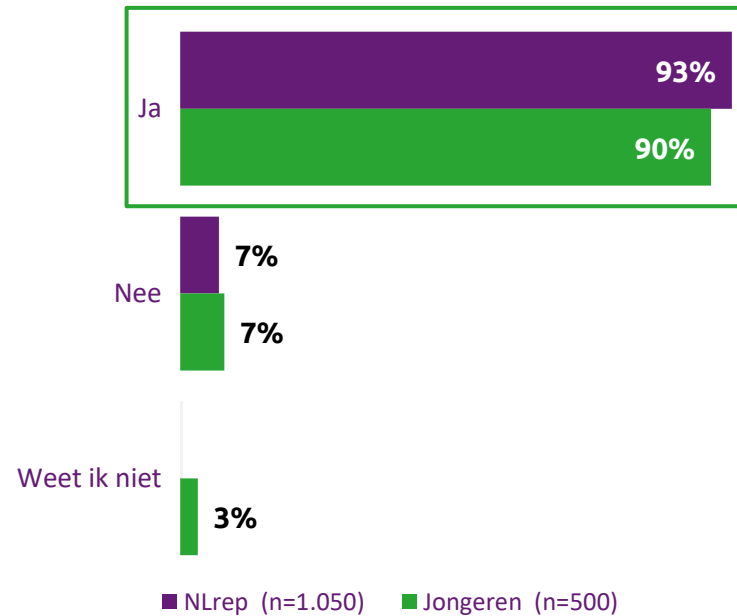
Zijn de volgende uitspraken volgens jou waar of niet waar?
Het is meestal mogelijk om het risico van beleggen op de aandelenmarkt te verminderen door een breed scala aan aandelen te kopen
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

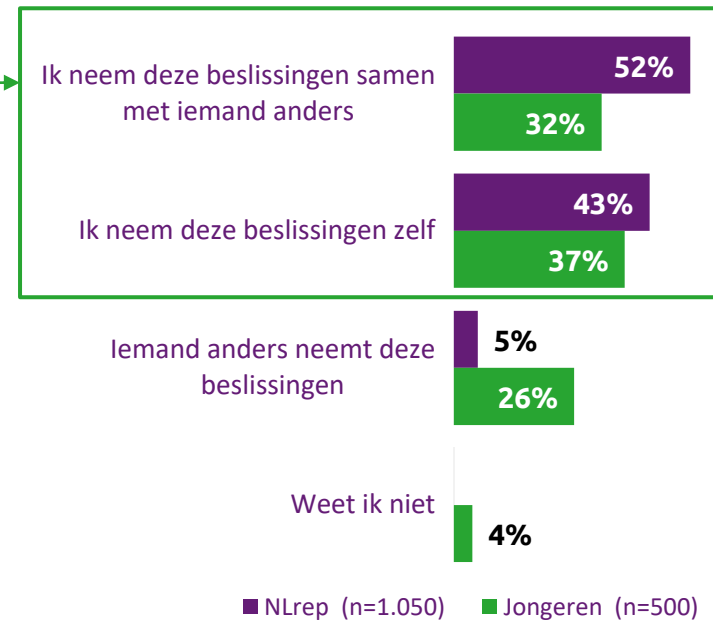
Financieel gedrag: Vraag 1a en b/8

Neem je zelf de dagelijkse beslissingen over je geld?
(Basis – Allen)

Punt voor
berekenen
streefscore

En wie is verantwoordelijk voor het nemen van de
dagelijkse beslissingen over geld in jouw huishouden?
(Basis – Allen)

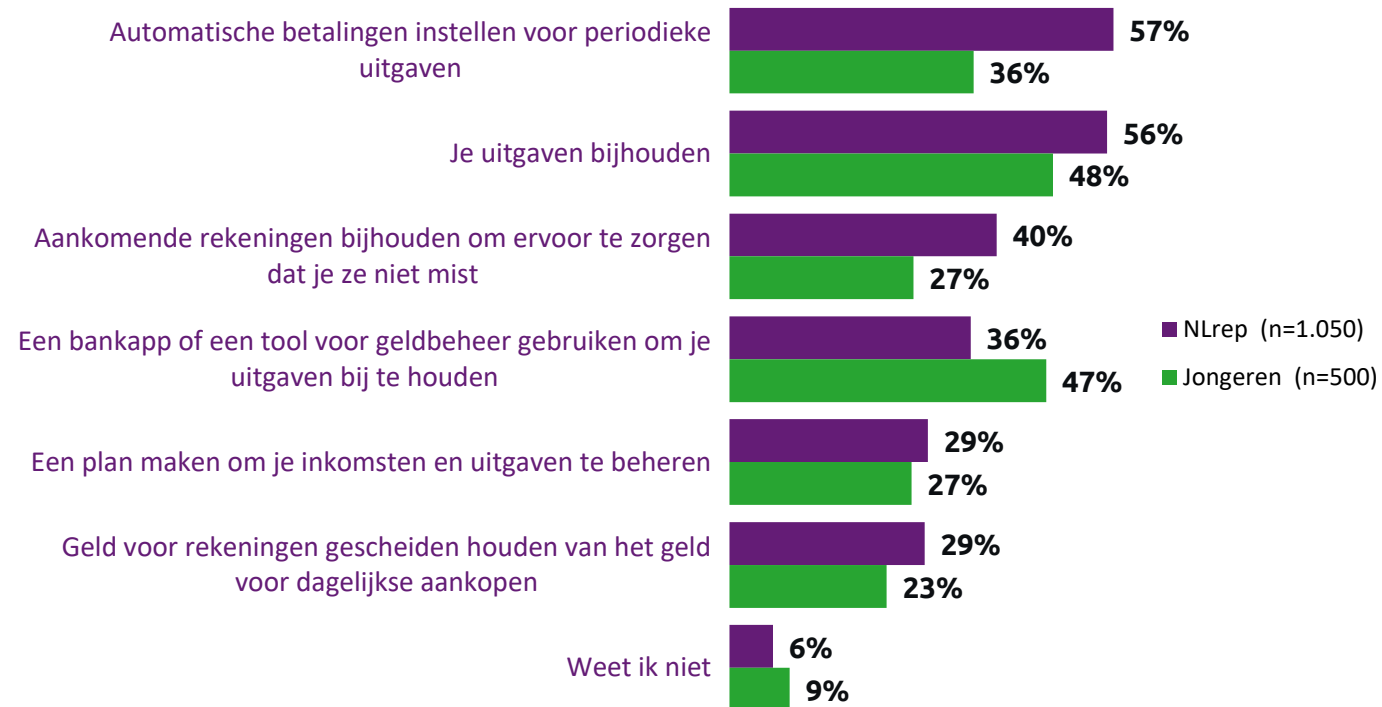

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financieel gedrag: Vraag 2/8

Doe je een van de volgende dingen voor jezelf of je huishouden?
(Basis – Allen)

Punt voor berekenen
streefscore is minimaal 2 van de
opties
(exclusief weet ik niet)

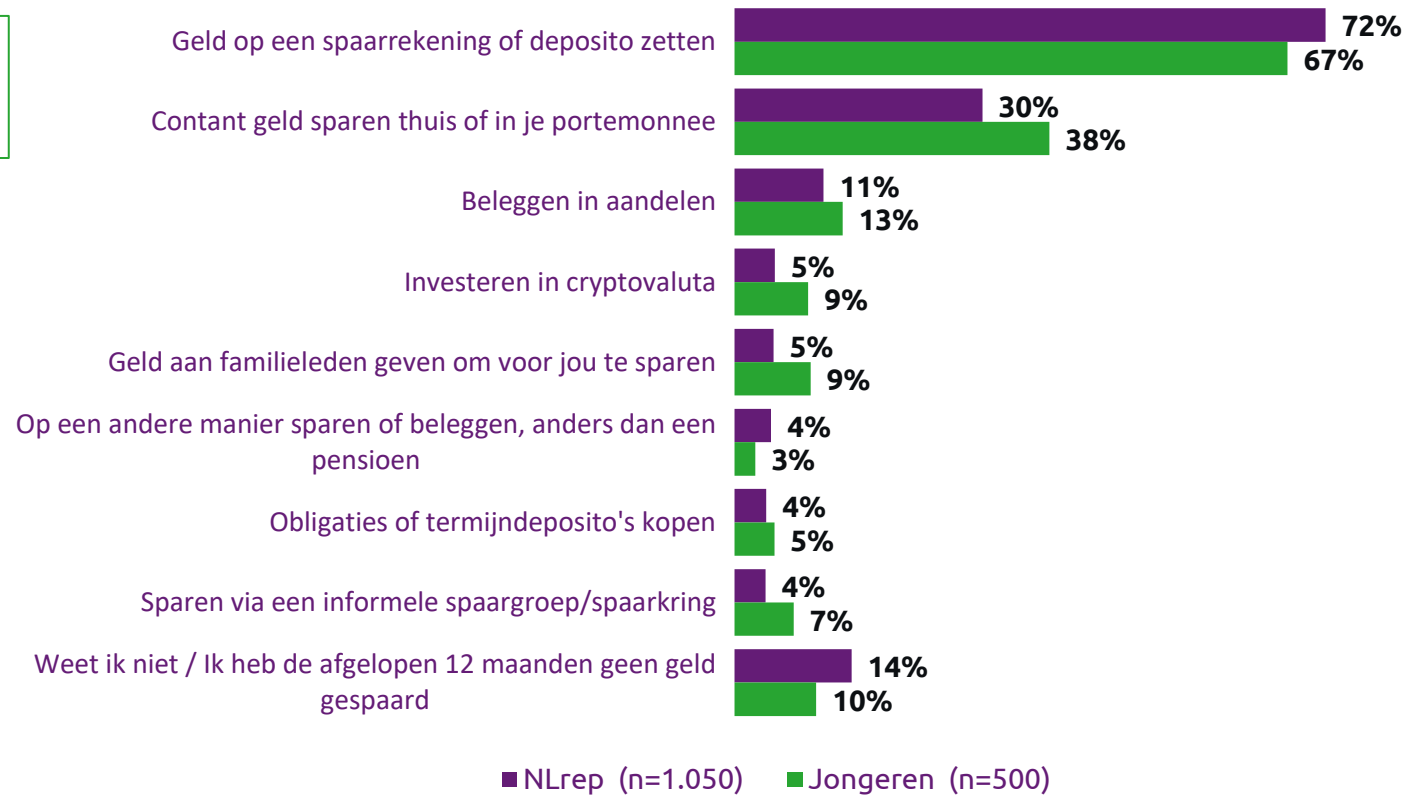
[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

Financieel gedrag: Vraag 3/8

Heb je in de afgelopen 12 maanden persoonlijk geld gespaard op één van de volgende manieren, ongeacht of je het geld nog steeds hebt?

(Basis – Allen)

Punt voor berekenen
streefscore is minimaal 1 van de
opties
(exclusief weet ik niet)

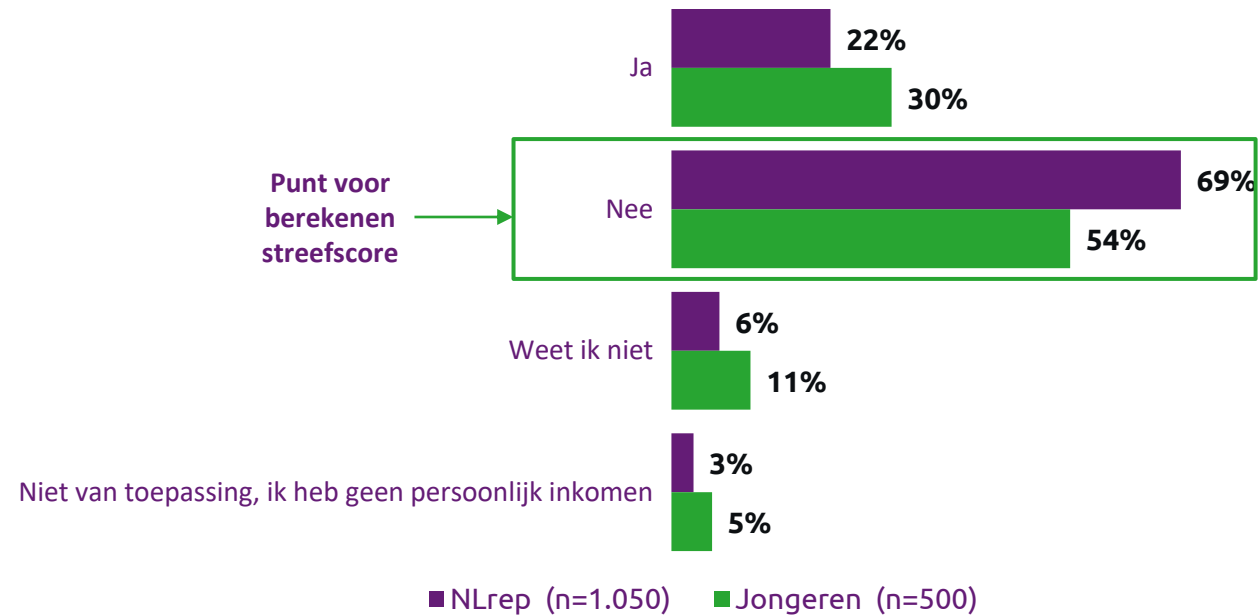

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financieel gedrag: Vraag 4a/8

Soms mensen merken dat hun inkomen hun kosten voor levensonderhoud niet volledig dekt. Is jou dit persoonlijk in de afgelopen 12 maanden overkomen?

(Basis – Allen)

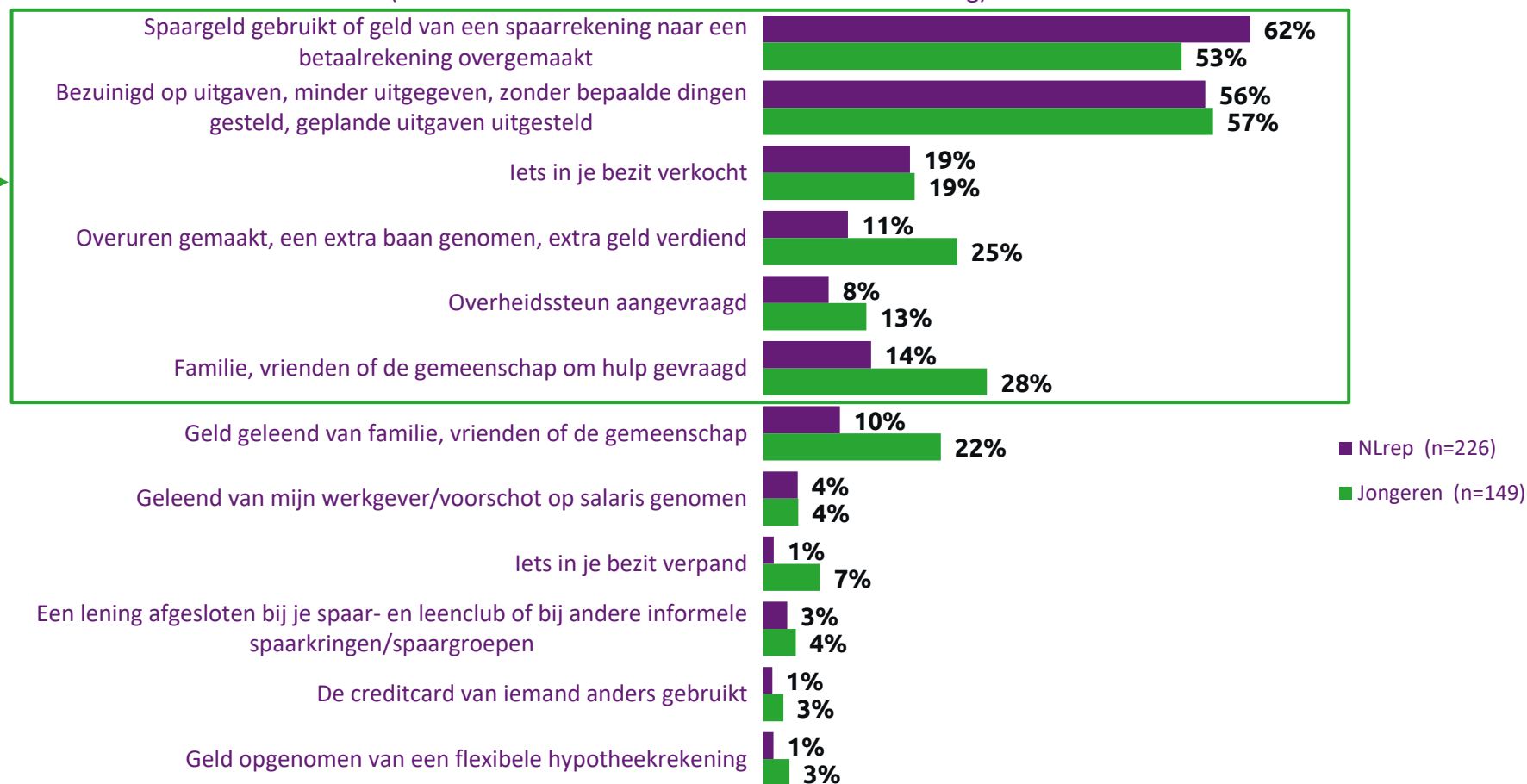
[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdtekst

Financieel gedrag: Vraag 4b₁/8

Wat heb je de laatste keer toen dit gebeurde gedaan om rond te komen?

(Basis – Inkomen dekt levensonderhoud niet volledig)

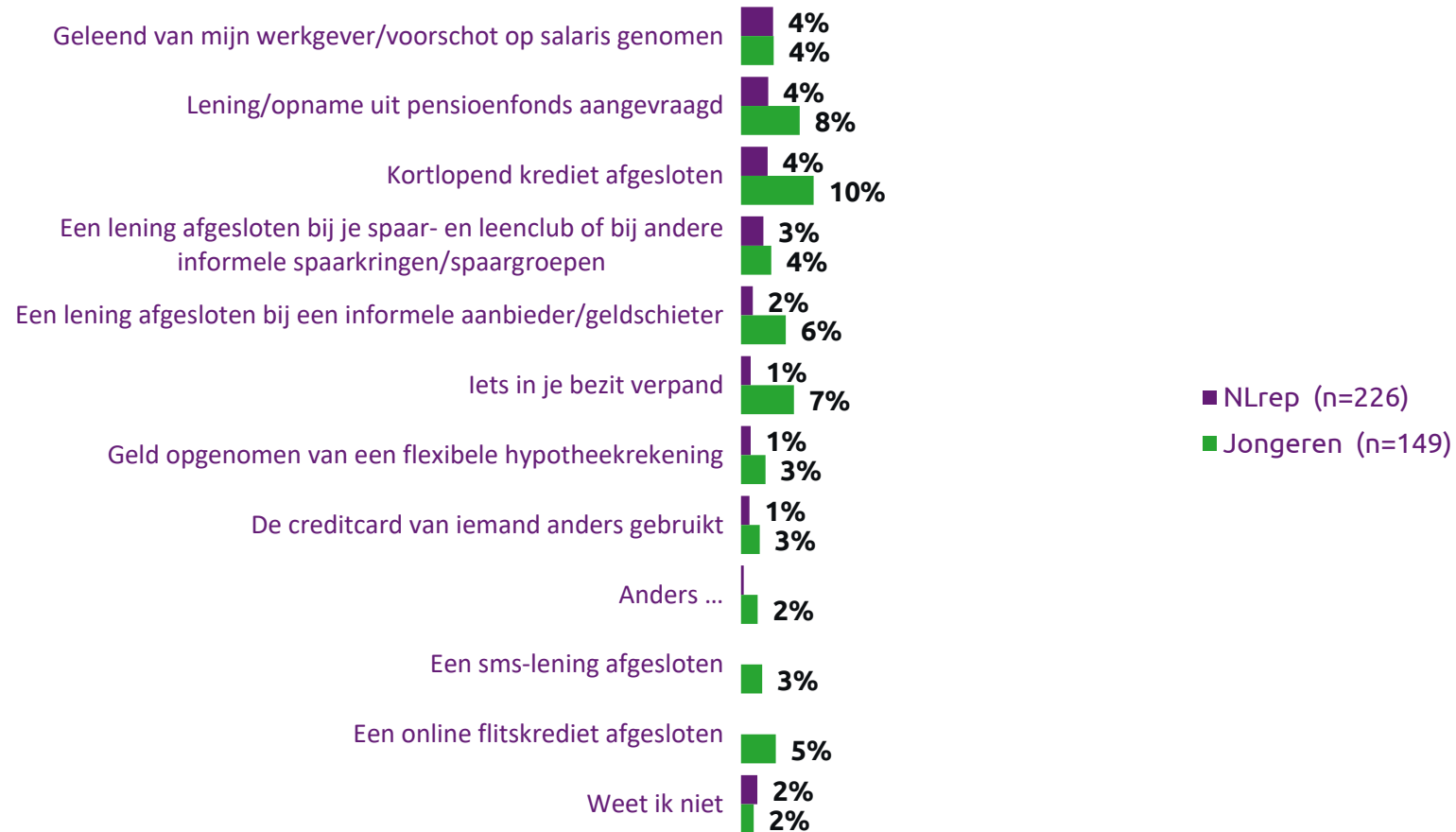
Punt voor
berekenen
streefscore

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financieel gedrag: Vraag 4b₂/8

Wat heb je de laatste keer toen dit gebeurde gedaan om rond te komen?
(Basis – Inkomen dekt levensonderhoud niet volledig)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

Financieel gedrag: Vraag 5/8

Welk van de volgende uitspraken beschrijft het beste hoe jij je meest recente keuze hebt gemaakt voor de financiële producten die /het financiële product dat je in de afgelopen 2 jaar hebt gekozen
(Basis – Kent één of meer financiële producten)

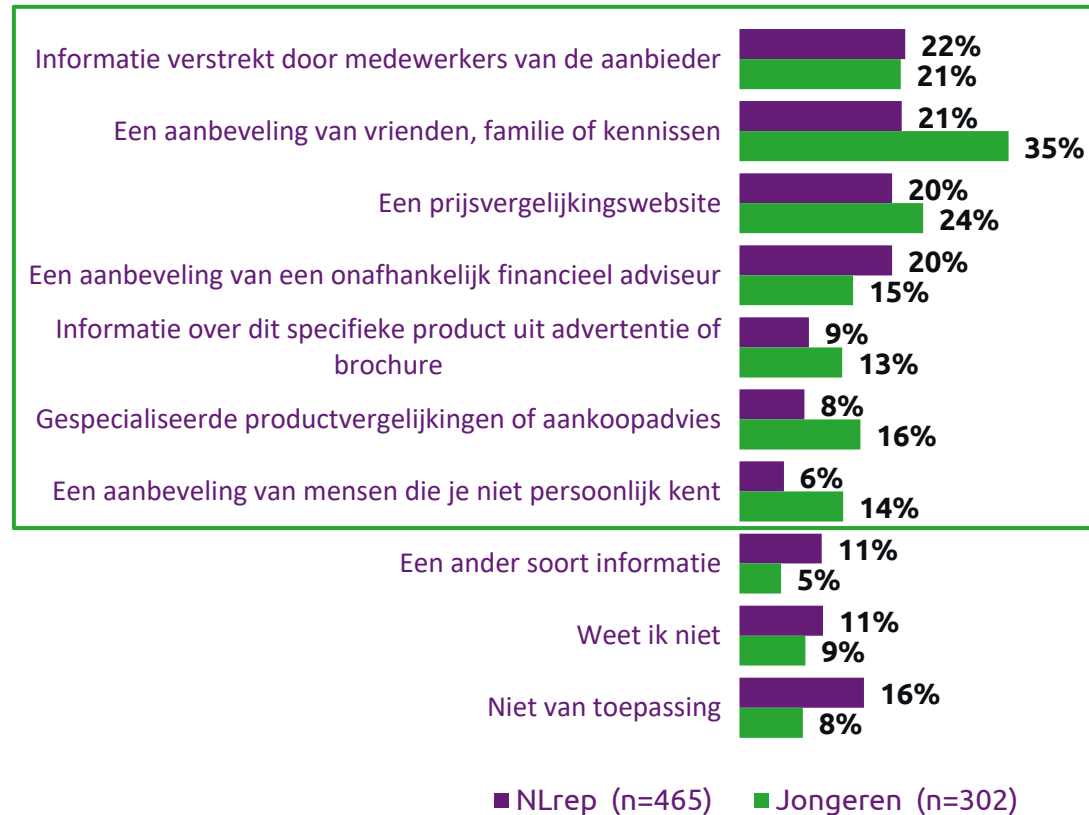

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

Financieel gedrag: Vraag 6/8

Wat heeft volgens jou je beslissing over welke optie je moest kiezen aanzienlijk beïnvloed?
(Basis – Kent één of meer financiële producten)

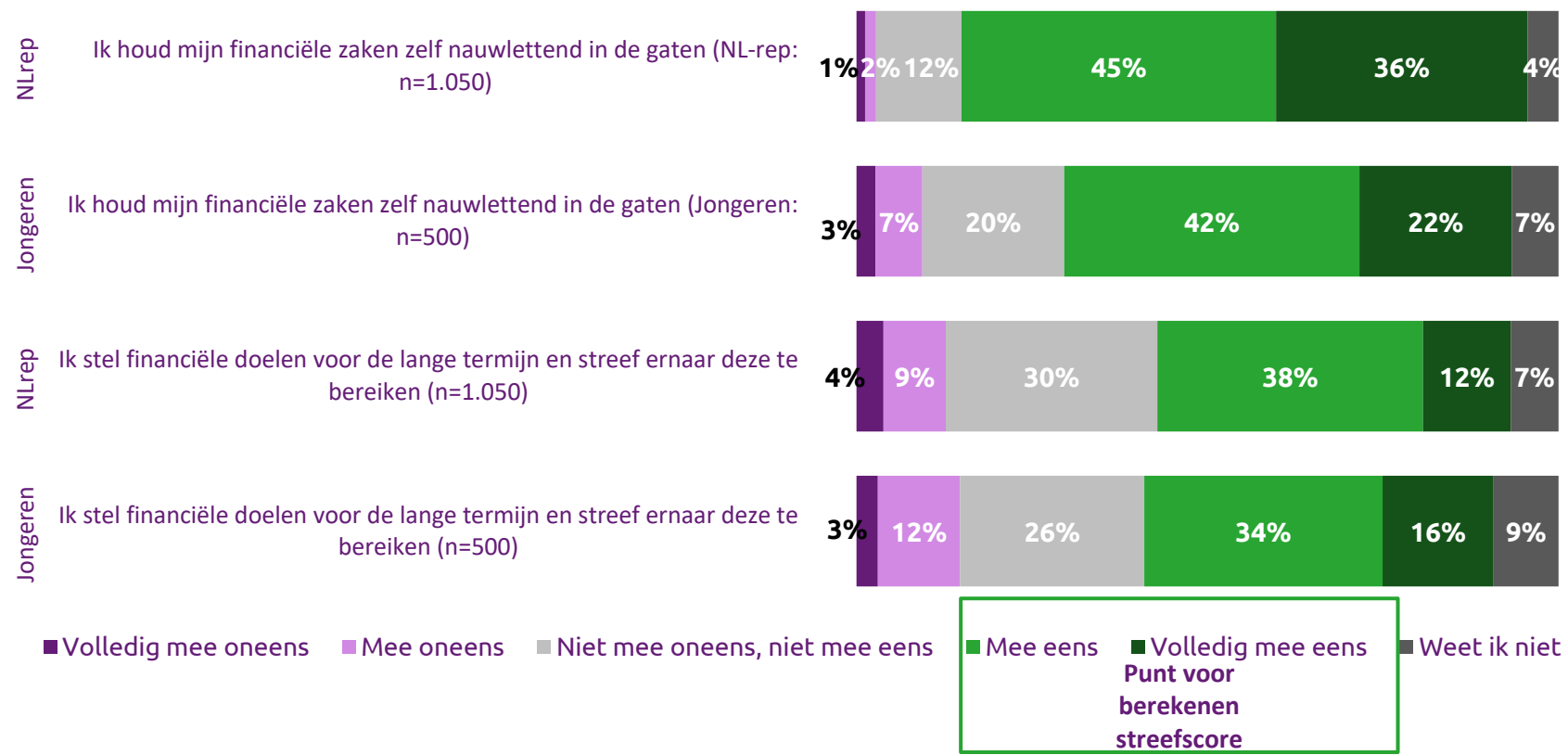
Punt voor
berekenen
streefscore

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Financieel gedrag: **Vraag 7/8**

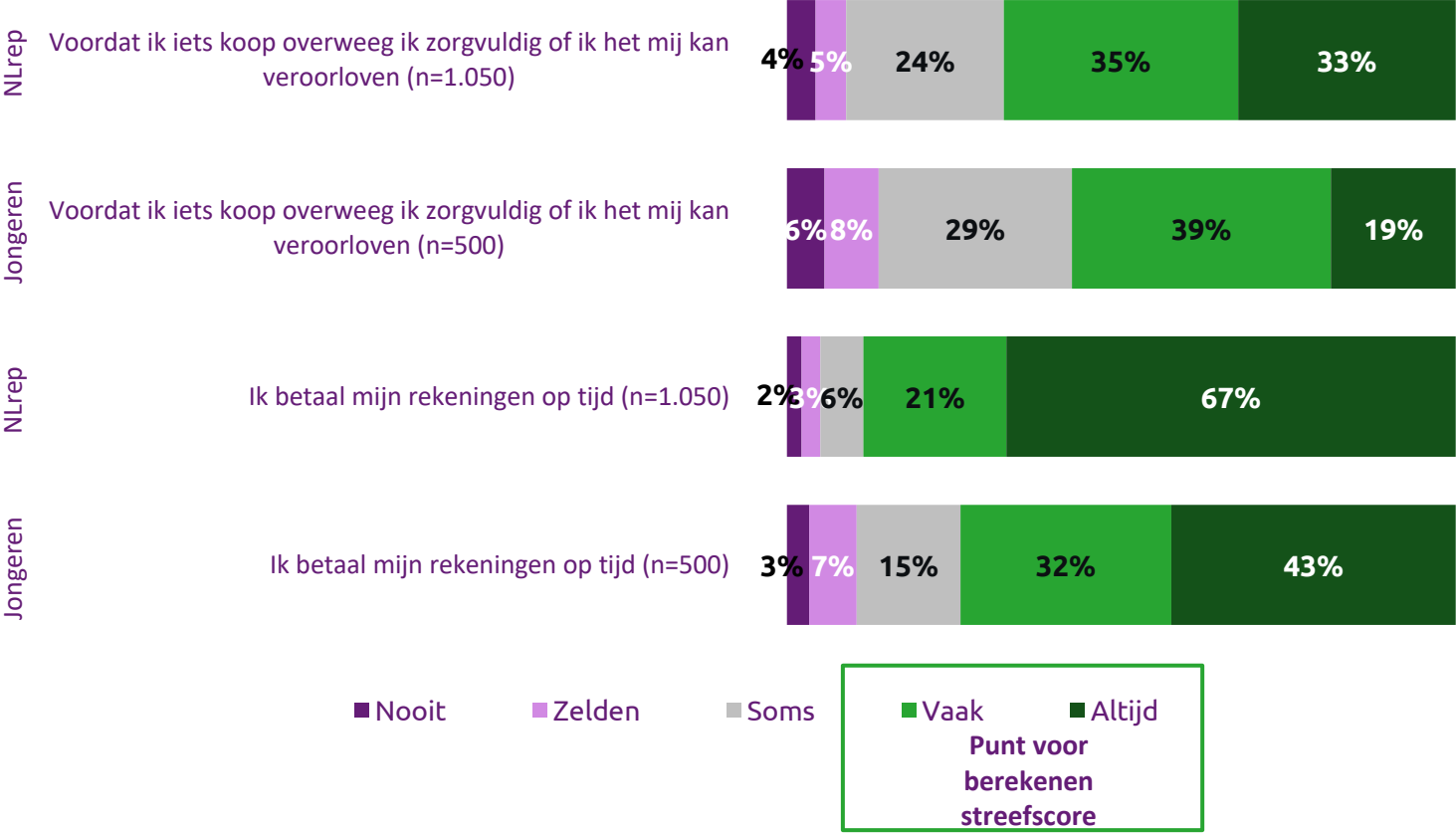
In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken?
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

Financieel gedrag: **Vraag 8/8**

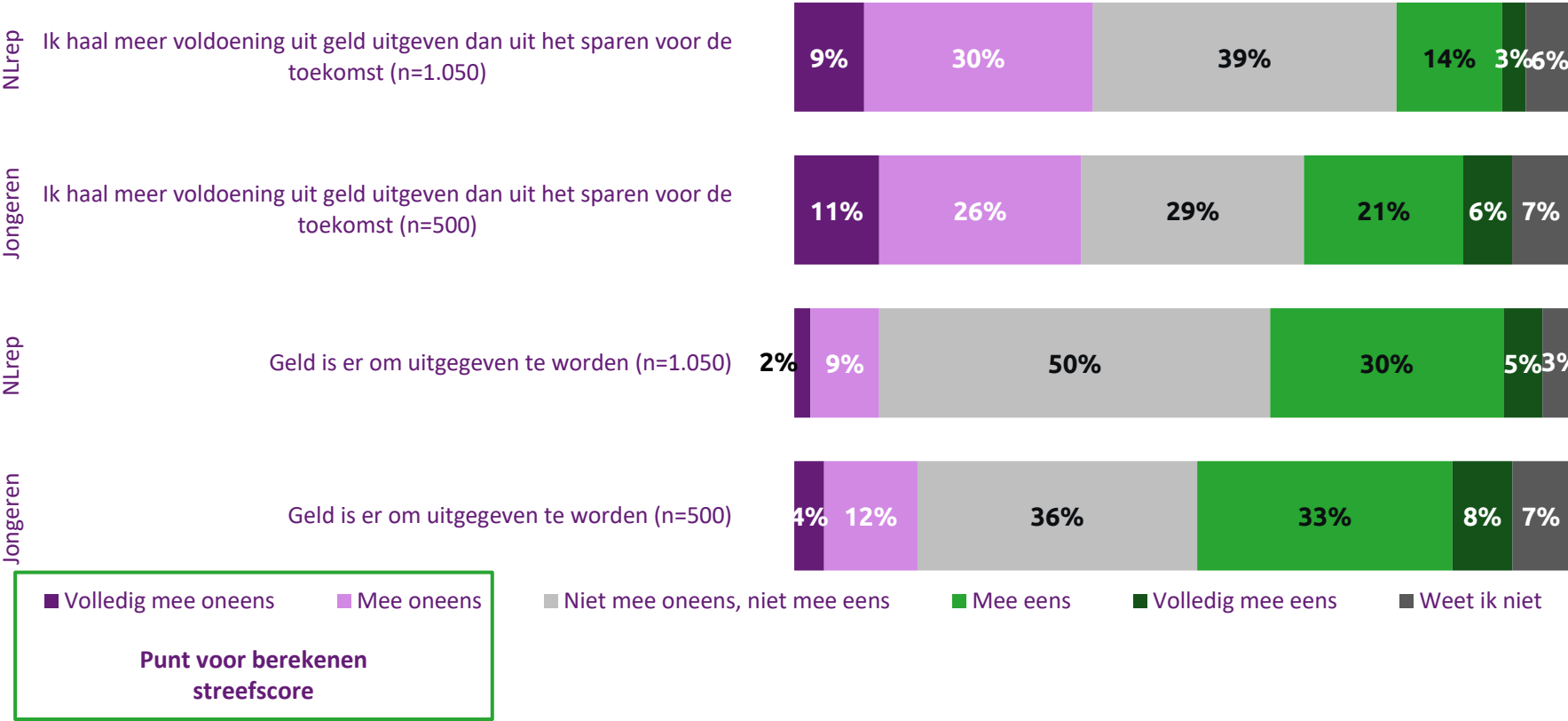
Kun je laten weten of de volgende uitspraken op jou van toepassing zijn?
(Basis – Allen)

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

Financiële houding: **Stelling 1 en 2/3**

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken?
(Basis – Allen)

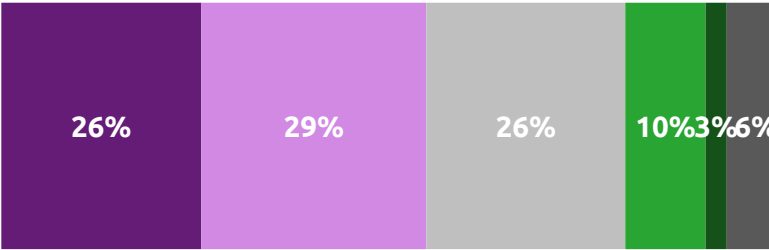

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de hoofdttekst

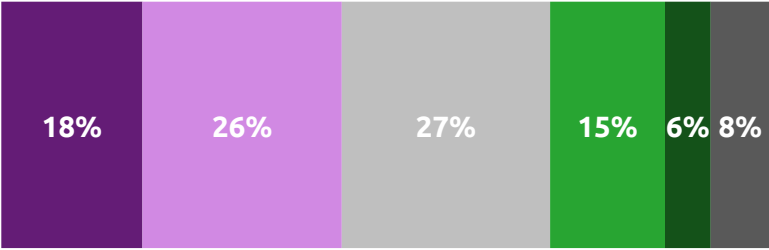
Financiële houding: **Stelling 3/3**

In welke mate beschrijven de volgende uitspraken jouw situatie of gedachten?
(Basis – Allen)

Ik heb de neiging om met de dag te leven. De zorgen van morgen komen later wel. (NL-rep: n=1.050)

Ik heb de neiging om met de dag te leven. De zorgen van morgen komen later wel. (Jongeren: n=500)

■ Helemaal niet ■ Nauwelijks
Punt voor berekenen
streefscore

■ Enigszins ■ Heel goed ■ Volledig ■ Weet ik niet

[Klik hier](#) om terug te gaan naar de
hoofdttekst

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de Wijzer in Geldzaken. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).